

2017.
JÚNIUS

KERTÉSZEK ÉS
KERTBARÁTOK HAVILAPJA

KERTI KALENDÁRIUM

ÁRA: 440 FT • ELŐFIZETŐKNEK: 390 FT
WWW.KERTIKALENDARIMUM.HU

A MAGYAR POSTA TAVASZI AKCIÓJÁBAN A MAGYAR MEZŐGAZDASÁG KIADÓ GONDOZÁSÁBAN MEGJELENŐ LAPOK

FIZESSEN ELŐ LEGALÁBB 3 HÓNAPRA, MINIMUM 1800 FT ÉRTÉKBEN ÉS NYERJEN!

Piacvezető agrárgazdasági hetilap

A legnagyobb példányszámú állattenyésztési hetilap

Piacvezető kertészeti hetilap

A kertbarátok kedvelt magazinja

Pegazus - A lovasok lapja

A legolvasottabb méhészeti lap Magyarországon

Kertészek és kertbarátok kedvelt lapja

A hegyközségek szakkönyvtára

A Magyar Mezőgazdaság Kft. kiadványainak akciós előfizetési árai

KIADVÁNY	1 ÉVRE	1/2 ÉVRE	1/4 ÉVRE
Magyar Mezőgazdaság	24 720 24 080	12 360 11 040	6 180 5 520
Kertészet és Szőlészet	17 700	8 850	4 425
Kistermelők Lapja	4 920 3 900	2 460 1 950	—
Méhészet	5 160 4 140	2 580 2 070	—
Kerti Kalendárium	3 980 3 100	—	—
Kertbarát Magazin	3 070 3 090	—	—
Pegazus - A lovasok lapja	8 340 6 600	—	—
Borászati Füzetek	8 400 6 720	—	—

TOVÁBBI NYEREMÉNYKÉNT

10 db 50.000 Ft értékű
Posta Paletta Ajándékutalvány
kerül kisorsolásra

Előfizethet a 06-1-767-8262 számon, a hirlapelőfizetes@posta.hu e-mail címen vagy a www.posta.hu oldalon, személyesen az ország bármely postáján. Az akció 2017. április 1- május 31 között érvényes, valamint más akciókkal nem összevonható.

Fejtrágyázás

AZ ŐSZI MÉLYSZÁNTÁSOK IDEJÉN AZ ALAPTRÁGYA FORMÁJÁBAN, TOVÁBBÁ TAVASSzal az ültetés és a vetés alkalmával kijuttatott tápanyagokat erre az időre már részben felhasználták a növények, részben pedig – főleg humuszban szegény, laza talajokon – kimosódtak a gyökérzónából, azaz a növények számára felvehetetlenné váltak, elvesztek. A további növekedés és fejlődés támogatása érdekében a hiányzó tápanyagokat pótolni kell. Főleg azokat, amelyekből jelentősebb mennyiségre van szüksége a növénynek a tenézszió második felében, így a nitrogént, a káliumot, a magnéziumot, továbbá néhány mikroelemet.

DR. TERBE ISTVÁN

A fejtrágyázás alapvetően a hosszabb tenézszióidejű, több tápanyagot igénylő és ebből adódóan nagyobb termésátlagot adó zöldségfajok esetében indokolt. A rövidebb tenézszióidejű fajok (pl. fejes saláta, borsó, korai káposztafélék, spenót stb.) kisebb tápanyagigényük miatt lényegesen kevesebb tápanyagot vonnak ki a talajból. Ha ültetésük alkalmával a talaj kellő tápanyagtartalommal rendelkezett, nincs szükség pótlásra. Bizonyos esetekben azonban kivételt kell tenni. Rossz, sovány homoktalaj-

kon, amelyeknek alacsony a humusztartalma, a rövid tenézszióidejű fajták és fajok esetében is szükségessé válhat a fejtrágyázás.

A fejtrágyázások időpontját legjobb egy-egy fenológiai fázishoz vagy természetstechnológiai elemhez kötni, és akkor kell adni, amikor a tápanyagok a legjobb hatékonysággal érvényesülnek. Paprika, padlizsán, paradicsom, uborka, tök, dinnye esetében az első termésüket követően ugrásszerűen megnövekszik a tápanyagfelvétel nitrogénből, magnéziumból

és káliumból. Figyelem! Az ennél korábban adott nagyobb mennyiségű nitrogén könnyen virág- és terméselrűgáshoz vezethet! A fejes és kelkáposzta, valamint a karfiol a fejképzés megindulásával igényel több nitrogént, káliumot és kén-t. A gyökérzöldségfélék, a vörös- és fokhagyma gazdasági értelemben vett termése, azaz a karógyökér illetve a szár föld alatti részének megvastagodásával kezdődően hasznosít intenzívebben nitrogént, káliumot.

Ha több és kisebb adagban adjuk a fejtrágyát, kiegyenlített tápanyagellátást, folyamatos növekedést tudunk elérni anélkül, hogy gyökérperzselést, stresszhatást okoznánk. Nitrogénből 5 g/m², káliumból 10 g/m² hatóanyag-mennyiségnél egy-egy alkalommal ne adjunk többet, ami megfelel 1-2 dkg/m² műtrágyának. A fejtrágyázást mindig kövesse öntözés.

Különösen jó hatékonyságú a fejtrágyázás, ha 0,3-0,5 százalékos tápoldat formájában juttatjuk ki (tápoldatozás). A külön-

Az uborka a levelek szélén sárgulással jelzi a nitrogénhiányt

böző N:P:K arányú, úgynevezett komplex tápoldatozó műtrágyák vízben jól oldódnak, valamennyi növényi tápelemet tartalmaznak, használatuk a humuszban szegényebb talajokon különösen hatásos.

Tárolási káposztafélék

A hosszú tenyészidejű tárolni való káposztafélék kiültetése júniusban esedékes. A korai termesztésnél a lazább, gyorsabban melegedő talajok a kedvezőbbek, a tárolási fajtáknak a kötöttebb, jobb vízgazdálkodású talajokat válasszuk, ezen adnak jobb minőséget, nagyobb termést.

Tekintettel nagy tápanyagigényükre, a tárolási káposztafélék számára csak megfelelően előkészített, lehetőleg szerves trágyával bőségesen ellátott területet válasszunk számukra. A fajtakínálattal igen bőséges; a kereskedelmi forgalomban az igényesebb holland, német és francia hibridek mellett kiváló minőségű, a házikerti termesztésben jól bevált magyar nemesítésű és szabadforgalmazású fajták is kaphatók. A kései káposzta helybe vetéssel és palántázással is szaporítható. Ez utóbbi előnye, hogy rövidebb ideig foglalja a kertet és biztosabb az eredése. A palántákat szabadágyakban magunk is megnevelhetjük. Ehhez a kert védett, de

nem túl árnyékos helyét jelöljük ki. A talajt érett istállótrágyával javítsuk föl, és ebbe vessük a magot, ritkán, azaz 400-600 szemet négyzetméterenként. A 3-4 hetes növényeket tűzdelés nélkül, azonnal kiültethetjük.

A javasolt tenyészterület: fejes káposztánál 60-70 x 50-60 cm, kelkáposztánál 50-60 x 40-50 cm, vöröskáposztánál 60-70 x 50-60 cm, karfiolnál 60-70 x 50-65 cm, karalábénál 35-40 x 35-40 cm, bimbóskelnél 70-75 x 45-60 cm.

Türelmet igényel a padlizsán

KEVESEN TUDJÁK, HOGY A PADLIZSÁN, MÁS NÉVEN TOJÁSGYÜMÖLCS RÉGÓTA TERMESZTETT ZÖLDSÉGFÉLÉNK. SZÁMTALAN ELKÉSZÍTÉSI MÓDJA ISMERT, TÖBB VEGYES KONZERVNEK FONTOS ALAPANYAGA. NÁLUNK MÉG MINDIG A KÜLÖNLEGES ZÖLDSÉGFÉLÉK KÖZÉ SOROLJÁK ANNAK ELLENÉRE, HOGY ÉVRŐL-ÉVRE NÖVEKSHIK AZ ÉRDEKLŐDÉS IRÁNTA.

DR. TERBE ISTVÁN

A padlizsán táplálkozási értéke szénhidrát- és magas ásványianyag- és rosttartalma miatt jelentős. Kisebb mennyiségben tartalmaz C- és A-vitaminokat. Bár nálunk többnyire csak a 20-25 cm hosszú, megnyúlt, körte alakú, fényes, lila színű, 350-500 grammos bogyókat ismerik padlizsánként, termése nagyon változatos, fehér, sárga, cirmos, egészen apró tojás, gömb, banán alakú is lehet (főképen).

A házikertekben csak nagy odafigyeléssel és türelemmel nevelhető meg, mert tenyészideje hosszú, a környezettel szemben igényes. A termésképzéshez több melegét igényel,

mint a paprika, azaz igen magas a hőoptimuma; növekedéséhez, zavartalan fejlődéséhez, termésének kifejlesztéséhez és beérleléséhez folyamatosan 22–30 °C hőmérséklet szükséges. Vízigénye is nagy; egy kifejlett növény képes naponta akár 2-3 liter vizet is elpárologtatni. Ha nem kap elég vizet, termése torz és rossz ízű lesz. A paprikához hasonlóan sok tápanyagot kíván, és csak kiváló szerkezetű talajon ajánlott a termesztése.

Szabadba csak a májusi talaj menti fagyok után lehet ültetni. A korábbi kirakások megfáznak, az ennél később, május végén,

június elején ültetett fajták közül csak a rövid tenyészidejűek érlelik be megfelelően terméseiket. Kisüzemben a 60 cm körüli sortávolságot javasoljuk. Érdeemes az ikersoros elrendezést alkalmazni, ami az megkönnyíti ápolási munkákat. Normál soros elrendezés esetén a sortávolság 50-70 cm, a tőtávolság 30-40 cm, ikersoros természetnél a sortávolság 60-80 + 20 cm, a tőtávolság pedig 30-40 cm.

A padlizsán ápolása rendszeres öntözésből, kb. kéthetenkénti fejtrágyázásból áll. Alkalmanként 5 g/m² N és 10 g/m² K₂O műtrágya

hatóanyagot juttassunk ki. A folyamatos növényvédelemről se feledkezzünk meg.

Szedése augusztusban kezdődik, a virágzástól számítva 15-35 nap után. Változó nagyságban takarítják be. Van, ahol egészen korán, gyengén szedik (pl. arab országok), van ahol csak a kifejlett bogyók számítanak piacképeseknek. Nálunk a 350-550 grammos, körte alakú, lila színű, fényes termések a legkeresettebbek. A leszedett termések 10-15 °C-on, magas páratartalom mellett 10-14 napig tárolhatók.

Ratatouille

A ratatouille, magyar nevén francia vagy mediterrán lecsó a nálunk ismert lecsóhoz hasonlóan, paprikával, paradicsommal készül azzal a különbséggel, hogy padlizsánt és cukkinit is tesznek bele, és mediterrán zöldfűszerekkel, friss kakukkfűvel, bazsalikommal ízesítik. Vitamindús, nyári zöldséges egytálétel.

Hozzávalók 4 személyre:

- 1 db nagyobb lila padlizsán
- 2 db zsenge cukkini
- 1 nagy fej lilahagyma
- 2 gerezd fokhagyma
- 3-4 db vastaghúsú paprika, piros és sárga színű vegyesen
- 30 dkg friss cseresznyeparadicsom
- olívaolaj
- ízlés szerint só, bors, friss bazsalikom, kakukkfű, esetleg rozmaring, néhány csepp citromlé.

Készítsük elő a zöldségfélét: mossuk meg a paprikát, a cukkinit, a padlizsánt és a paradicsomot. Tisztítsuk meg a lilahagymát és a fokhagymát, csomázzuk ki a paprikát. Kockázzuk fel a zöldségeket – a lilahagymát is – nagyjából 2-3 centiméteres darabokra, vágjuk félbe a cseresznyeparadicsomot. Közepes lángon melegítsünk fel 2 evőkanál olívaolajat egy nagyméretű, mély serpenyőben

(wokban), és enyhén pirítsuk, puhítsuk meg rajta a paprikát, a padlizsánt és a cukkinit (kb. 5 perc). Ne főzzük túl a zöldségeket, hogy roppanósak maradjanak. Szűrőkanállal szedjük ki őket egy nagy tálba.

A serpenyőben marad olajban futtassuk meg a hagymát, ízlés szerint a bazsalikomot, rozmaringot és a kakukkfűvet. Nem vigyük túlzásba a fűszerezést! Ha szükséges, pótoljuk az olajat. Ha kissé megpuhult a hagyma, adjuk hozzá a félbe vágott cseresznyeparadicsomot. Sózzuk, borsozzuk. Nagyjából 10 percre fedő alatt pároljuk, majd adjuk hozzá az előzőleg megpárolt zöldségeket, és jól keverjük össze. Ha kell sózzunk utána. Vegyük le a tűzről, és adjuk hozzá a zúzott fokhagymát, ízlés szerint néhány csepp citromlevet. A kakukkfű vastag szárát emeljük ki az ételből. Forrón, friss házikenyérrel vagy párolt rizzsel tálaljuk.

P. E.

Különleges paradicsomok

A NAGYÁRUHÁZAKBAN MA MÁR NAGYON SOKFÉLE MÉRETŰ, SZÍNŰ ÉS ALAKÚ PARADICSOMOT MEGVÁSÁROLHATUNK, FÜRTÖSEN VAGY BOGYÓSAN CSOMAGOLVA. MÉRET ÉS FELHASZNÁLÁS SZERINT ALAPVETŐEN NÉGY TÍPUST KÜLÖNBÖZTETHETÜNK MEG, DE TERMÉSZETESEN VANNAK ÁTMENETEK IS.

PAP EDINA

Cseresznye- és koktélpáradicsom

A legkisebb méretű és a legédesebb paradicsom. Bogyója 20-25 gramm. Fürtösen vagy bogyósan szedik. Gömbölyű, vagy hosszúkás, körte alakú, sárga, piros, narancs színű egyaránt lehet. Elsősorban friss fogyasztásra, salátákhoz, zöldséges egytálételekhez vagy egészben grillezve ajánlják. Pohárban, snackként is kínálják. Folytonnövő típus, támrendszer mellett termeszthető.

Normál paradicsom

Hagyományos gömbölyű formájú paradicsom, ami lehet húsosabb, vagy lédúsabb, determinált növeledésű vagy folytonnövő. A bogyók súlya 50-100 gramm. Sokrétűen felhasználható, friss fogyasztásra a kisebb bogyóméretű, húsosabb fajták a kelendőbbek, míg befőzésre a nagyobb bogyójú, levesebb fajták. Az étkezési fajtákat fürtösen vagy bogyósan kínálják. Márványmintás héjszínű, úgynevezett zeb-racsikos változata is van.

Szilvapáradicsom

Nyújtott bogyóformájú paradicsom. Mini, fürtös változata a cseresznyepáradicsomhoz hasonlóan frissen fogyasztható. Kevés magot tartalmaz. Az úgynevezett hengeres, húsos lukullusz típusú szendvicsbe is fogyaszthatjuk, mert nem folyik a leve. Befőzésre, aszalásra is alkalmas.

Ökörszív paradicsom

Óriás méretű, 20-30 dekás bogójú, bordás vállú, lapított gömb formájú paradicsom. Frissen, szendvicsemben fogyaszthatjuk, de vastagon szelve kitűnően grillezhető. Általában teljes érés előtt, zölden, halványpirosan szedik.

Termesztésük

A paradicsomkülönlegességek termesztése lényegében megegyezik a nálunk elterjedt, piros, lapított gömb vagy gömb alakú étkezési fajtákéval. Nagy biztonsággal május közepén, a talaj menti fagyok elmúltával ültethetők ki a palánták. Többnyire folyton növekvő fajták, amelyek karóra futtatva, vagy támrendszer mellett, huzalra, illetve zsinagrára vezetve jobban fejlődnek, szebb, egészségesebb termést adnak.

A termesztéshez 3-4 cm vastag karókat tűzzünk a tövek mellé (karós paradicsom), de sokkal jobb egy erős támrendszer kialakítása, amely folyóméterenkénti 30-40 kg terhelést is elviseli (lásd májusi számunkban). A huzalokat tartó karók 1,8-2 méter magasak legyenek, és ahhoz, hogy elég stabilan álljanak, legalább további 60-70 cm mélyre kell leásni őket. Erre a

célra a legjobbak a 2,5-2,6 méter hosszú és 8-10 cm vastagságú akáckarók, amelyeket egymástól 3-4 méter távolságra helyezünk el. Sortávolságnak 1,2-1,8 métert hagyjunk, a sorvégi karókat, hogy elég biztosan tartsák a 0,3-0,5 mm vastag dróthuzalt, támasztókarókkal erősítsük meg.

Támrendszer melletti termesztés esetén előnyösebb a palántázás. Amennyiben lehetséges, tápkockás vagy cserepes palántát válasszunk, amely az ültetést követően gyorsan megered. 4 tő/m²-nél nem célszerű sűrűbbre ültetni, tőtávolságot ennek megfelelően válasszuk meg. A kirkott növényeket azonnal kötözzük fel, az oldalhajtásokat folyamatosan távolítsuk el, és csak egyetlen főhajtást hagyjunk.

T. I.

Nyári szabadföldi saláták

NÁLUNK A SALÁTAFOGYASZTÁS DÖNTŐ RÉSE A KORA TAVASZI HÓNAPOKRA ESIK, NYÁRON KEVESEN KERESIK A FRISS SALÁTÁT. NEHEZEBB IS NYÁRON A NAGY MELEGBEN, A HOSSZÚ NAPPALOKON SALÁTÁT TERMESZTENI, MERT GYORSAN MAGSZÁRBA MEGY ANÉLKÜL, HOGY FEJET KÉPEZNE. A SALÁTAFÉLÉK KÖZÜL HÁZIKERTBEN NÁLUNK SZINTE CSAK A FEJES SALÁTÁT TERMESZTIK, PEDIG A SZÍNEN ÉS ALAKBAN RENDKÍVÜL GAZDAG ENDÍVIA NYÁRON IS SIKERREL MEGTERMESZTHETŐ.

Az endíviasaláta íze hasonlít a fejés salátáéhoz, de valamivel kesernyésebb. Táplálkozási értéke elsősorban kedvező étrendi hatásában, alacsony kalóriaértékében és ásványi anyag-tartalmában van. Jelentős gyümölcssav-tartalma miatt fogyasztása frissítő, élénkítő hatású. Dekoratív színe és alakja miatt salátatálak és hidegtálak díszítésére kiválóan alkalmas. Két változata van: az Escarole típus (*Cichorium endivia* var. *latifolium*), amely széles levelű, ép szélű (2. kép) és a Frisée típus (*Cichorium endivia* var. *crispum*), amely erősen szeldelt levelű (1. kép).

Éghajlatunk, talajviszonyaink minden tekintetben megfelelnek környezeti igényének. 16 °C-on fejlődik a legjobban, azonban a fagyra érzékenyebb, mint a fejés saláta. Fényigénye nagy, árnyékot és félárnyékot nem

viseli el, ezért köztesként nem termesztendő. A magszárképződést kiváltó hosszú nappalokon az endívia esetében a jarovizáció csak hosszabb idő után következik be, ebből adódóan a nyári termesztése lényegesen egyszerűbb. Termesztése csak öntözött körülmények között valósíthat meg.

Szaporítását elsősorban palántáról javasoljuk, de helyre is vethető. 30x30cm tenyészterületre, a kisebb fejűeket 25x30cm-re ültessük, kelés után ritkítsuk. Az ültetést követő 5-6. héten szedhető.

A borsó betegségei

A BORSÓ KÁRTEVŐI UTÁN A LEGFONTOSABB KÓROKOZÓKAT, BETEGSÉGEKET ISMERTETJÜK. EZEK KÖZÜL CSÁVÁZOTT VETŐMAG HASZNÁLATÁVAL, A TERMESZTÉSTECHNOLÓGIAI AJÁNLÁSOK BETARTÁSÁVAL TÖBB MEGELŐZHETŐ.

DR. ÖRDÖGH GIZELLA

A fuzárium, alternária, aszkohtita, rizoktónia fajok a talajból fertőznek, és csírákban okoznak elváltozásokat. Fertőzésük következtében hiányos lesz a kelés, mert a kibújó csírák a talajban elpusztulnak, vagy a szik alatti szárrész befűződik, és a magoncok kidőlnek. A betegségek megjelenésének kedvez a túl korai vetés, a tömörödött talaj és a csávázatlan mag.

Vírusos betegségek

Közülük a legjelentősebb a borsó enációs mozaikja (PEMV), amely a lóbabot és a hüvelyes gymonvényeket is megtámadja.

A fertőzött növények levelei apróbbak, a levélkéken erek által határolt világos és sötétzöld mozaikfoltok láthatók. Fonákjukon

tarajszerű kinövések (enációk) képződnek (1. kép). A vírust levéltetvek terjesztik, de növénynedvvel is átvihető. Tartsuk gyommentesen a táblákat és környéküket! Védekezünk a levéltetvek ellen!

A borsómozaik is általánosan elterjedt, jelentős betegség. Gazdanövényei még a bab és más hüvelyes növények, sőt több dísznövényfaj is. Tünetei hasonlóak az előzőhöz, de a levélkéken nem képződik enáció (2. kép). A hüvelyek kisebbek maradnak, torzulnak és mag alig képződik bennük. Fertőzési források a gazdanövényei, amelyekről a vírust a levéltetvek viszik át. Ezért kell ellenük védekezni, és amennyiben módunkban áll, a táblát elszigetelni (izolálni) a vírus más gazdanövényeitől.

Baktériumos betegségek

A borsó *pseudomonászos zsírfoltossága* az országban mindenütt előfordul, de a csapadékban gazdagabb vidékeken gyakoribb. A leveleken apró, vizenyős foltok keletkeznek, amelyek később 2-3 mm nagyságúra növekednek. Ezek általában szögletesek, áteső fényben zsírosan áttet-

szőek, innen az elnevezés (3. kép). Később a foltok összefolynak, barnás színűvé válnak és elszáradnak. A száron a foltok megnyúltak, a hüvelyeken nagyok (4-6 mm), kerekdedek, vizenyősek. A kórokozó a magra is ráhúzódik és bele is hatolhat. Elsődleges fertőzési forrás a vetőmag. A beteg növénymaradványok kisebb jelentőségűek, de azért ezeket is semmisítsük meg, semmiképpen se komposztáljuk! Az állomány további fertőződését a sérülések (jégeső, viharok, rovarrágások okozta sebzések) segítik.

Figyelem!

Rendkívül fontos az egészséges, csávázott vetőmag használata. Bár a csávázás csak a vetőmag felületén lévő baktériumokat pusztítja el, de a fertőzés mértéke ezzel is csökkenthető. Tenyészidőszakban, a tünetek észlelésekor ismételt permetezésekkel védekezhetünk. Borsó után csak 3-4 év után vessünk ugyanarra a helyre borsót.

Gombás betegségek

A borsóperonoszpóra az egész országban elterjedt. Kétféle tünettípusa van. Az egyik (primer) tünet, amikor a fertőzött magokból satnya, torz, sárgászöld növények fejlődnek. A levelek fonákján és a hüvelyeken lilásszürke gombagyep jelenik meg (4. kép). A másik (szekunder) tünet, amikor a fertőzött növénymaradványokról kerül a kórokozó a fejlett növényekre. Ilyenkor a levelek színén szögletes, sárgászöld foltok láthatók, fonájukon később lilásszürke gyp képződik. A foltok megbarnulnak, a levelek elszáradnak. A hüvelyeken hasonló tünetek észlelhetők. A gomba a fertőzött magokban és a talajban lévő növénymaradványokon telel át. Az állományban a betegség a szél által szállított spórák (konídium) terjed, amelyek víz segítségével a légzőnyílásokon keresztül jutnak a növénybe. Megelőzőként csávázott magot vessünk! A fertőzött növényi maradványokat semmisítsük meg! A tünetek észlelésekor, főleg hűvös, csapadékos időjárás esetén rendszeresen permetezzünk gombaölő szerrel.

A borsólisztharmat az egész világon elterjedt betegség, amely a növény valamennyi föld feletti részét megtámadja. A

levélen, a száron és a hüvelyen finom, piszkosfehér bevonat látható, amelyben később apró fekete termőtestek (kleisztotéciumok) is megjelennek (5. kép). A penészkiverődés a lisztharmatgombákra jellemző dohos szagot áraszt. Ledörzsölve az alatta lévő növényfelületen vöröses elszíneződés tapasztalható. A kórokozó számára a meleg, párás időjárás kedvező. Lehetőleg ellenálló fajták vetőmagját vásároljuk. A növényi maradványokat mélyre ássuk el. A tünetek megjelenésétől kezdve rendszeresen permetezzünk.

A borsó aszkothias betegsége, köznapi nevén a borsóragya hűvös, csapadékos időjárás esetén okoz jelentős termés kiesést. A fertőzött magok feldolgozásra, tartósításra alkalmatlanok. A betegséget 3 gombafaj okozza. A leveleken 6-8 mm átmérőjű kerekded, világosbarna foltok láthatók, keskeny, sötétebb barna szegélyvel. Közepükben apró, fekete termőtestek (piknidiumok) fejlődnek, amelyek körkörös, vagy csoportosan helyezkednek el (6. kép). A hüvelyen a foltok kisebbek, enyhén besüppedők. A szártövön gyakran bíborszínű rothadás észlelhető. A kórokozók a magokat is fertőzik, rajtuk szabálytalan alakú, elmosódott szélű, nem besüppedő foltot idéznek elő, és behatolnak a mag

6

belsejébe is. Legfontosabb fertőzési forrás a vetőmag, de szerepet játszanak az előző évi növénymaradványok is.

A védekezés alapja az egészséges vetőmag használata. A csávázás ugyan a magban lévő kórokozót nem pusztítja el, csak a felületen lévő, de kelésvédő hatásánál fogva a magvak kelési erélyét fokozza. Fontos a beteg növények megsemmisítése, és legalább 5-6 éves vetésciklus betartása. A kémiai védelmet kelés után meg kell kezdeni és 10 naponként ismételni. Étekezésre természetesen borsónál szigorúan tartunk be az élelmiszer-egészségügyi várakozási időt!

A fuzáriumos hervadás (János-napi betegség) a borsó virágzásának, hüvelyesedésének

7

idején lép fel. A kórokozó számára a meleg, párás időjárás kedvező. A fertőzött növények levelei alulról fölfelé sárgulnak, lankadnak, majd elhervadnak (7. kép). A szárát kettévágva elbarnult edénnyalábokat találunk. A gomba a talajból a gyökéren keresztül fertőzi a növényt és betegíti meg edénnyalábjait. Ha betakarítás után nem gyűjtjük össze és nem semmisítjük meg a növényi maradványokat, a kórokozó ismét visszakerül a talajba, ahol évekig életképes marad. Ezért nagyon fontos a többéves vetésciklus szigorú betartása. Sok ellenálló fajta kapható már, lehetőleg ezeket teresszük.

8

A borsórozsdá úgynevezett gazdacserés gomba; fejlődése kezdeti szakaszai a kutyatejfélféleken zajlanak, majd a köztes gazdákról spórái légmozgással kerülnek a fő gazdanövényekre, köztük a borsóra is. A pálhalevelek színén és fonákán, a levélnyélen, a száron és a hüvelyen fejlődnek ki további spóratelepei (uredo- és teleutospóra telepek). Kezdetben a fertőzött részek apró, sárgászöld foltok láthatók, amelyekben megjelennek a barna, később fekete, körkörös elhelyezkedő spóratelepek (8. kép). Az erősen fertőzött levelek teljesen elszáradnak, lehullanak, így a termés minősége is romlik. A kórokozó csapadékos időben már április közepétől fertőz.

A megelőző védekezés szempontjából nagyon fontos a kutyatejfélek irtása. Erre kérjük meg a szomszédokat is! A táblán maradt növényi maradványokat mélyen forgassuk a talajba, vagy egyéb

módon semmisítsük meg! A betegség megjelenésekor 10 naponként permetezzünk! Étkezési borsónál különösen vigyázzunk az élelmezés-egészségügyi várakozási idők betartására.

A borsó betegségei ellen ajánlott készítmények

Készítmény	Felhasználás	Adagolás	Forgalmi kategória
Astra Rézoxiklorid	baktériumos és aszkohítás betegség, rozsda	20 g/10 l víz	III.
Amistar	peronoszpóra, lisztharmat, rozsda, aszkohítás betegség	7,5-10 ml /10 l víz	III.
Bravo 500	peronoszpóra, rozsda, csírákori gombabetegségek	2,5 ml / 100 m ²	II.
Champ DP	baktériumos és gombás betegségek (kivéve lisztharmat)	20 g /10 l víz	III.
Champion50 WP Champion 2 FL	baktériumos és gombás betegségek (kivéve lisztharmat)	20 g/10 l víz	III.
Cosavet DF	lisztharmat	30-50 g /10 l víz	III.
Cuproxat FW	baktériumos és gombás betegségek, kivéve lisztharmat	40-50 ml /10 l víz	III.
Eurokén 2000 80 WG	lisztharmat	30-50 g / 10 l víz	III.
Mycostar	peronoszpóra, rozsda	25 ml /10 l víz	II.
Necator Plus	lisztharmat	30-50 g / 10 l víz	III.
Thiovit Jet	lisztharmat	30-50 g / 10 l víz	III.

II. Feltételes forgalmú növényvédő szer

III. Szabadforgalmú növényvédő szer

Közeleg Magyarország legnagyobb agrármegmozdulása, az OMÉK!

2017. SZEPTEMBER 20-24.,
HUNGEXPO BUDAPESTI VÁSÁRKÖZPONT

Ha már bejelentkezett, nyugodtan hátradőlhet. Jelentkezését ezúton is köszönjük! Ha még nem, ne késlekedjen, hiszen a rendelkezésre álló helyek egyre fogynak. Legyen termelő, kereskedő vagy szolgáltató az agrárium világában, nem hiányozhat a szakma legfontosabb találkozási pontjáról!

Kistermelőknek az alábbi részvételi módok lehetségesek (vö. Jelentkezési lap kistermelők részére):

A G pavilonban kistájak szerinti pultos megjelenést kínálunk a magyar kistermelőknek határon innen és túl, mindössze 20 ezer Ft + áfa áron.

Szabadtéri, faházazs részvétellel is lehetőségük van az élelmiszer-előállítóknak és a vendéglátásban tevékenykedőknek.

Élelmiszer- és kézműves termékek árusítására épített standokon is mód nyílik a G pavilonban. Kézműves és díszkertész-termékek a szabadban is árusíthatók, saját installáció alkalmazásával.

Büfékocsikból a Kincsem Park területén lakathatják jól az éhes és szomjas látogatókat.

Szakkiállítók részére kínált megjelenési formák (vö. Jelentkezési lap szakkiállítók részére):

Az agrárgazdaság teljes vertikuma bemutatkozhat az A és D pavilonokban saját építéssel vagy bérelt standon, illetve (az élelmiszeripari kiállítók kivételével) szabad téren. Szakkiállítók esetén az árusítás külön engedélyhez kötött.

A Kincsem Parkot és a B pavilont az élőállatbemutatóknak szenteljük. Az F pavilon a színpadnak és a Civil térnek ad helyet. A passzázsban a termelők faházakból kínálnak ételt és italt. A szabadban a gépbemutatóktól az őshonos állatokon át a vendéglátásig az agrárium számos területével találkozhatnak a látogatók, szakmabeliek és szakmán kívüliek, kicsik és nagyok. Az OMÉK-on mindenki talál majd érdekes, hasznos és szórakoztató programot.

Ne hagyja ki 2017 legfontosabb agrárrendezvényét! Várjuk jelentkezését május 31-éig!

További információk:

<http://www.omek2017.hu/kiallitoknak/>

Ötéves „A legszebb konyhakertek” mozgalom

TELEPÜLÉSVEZETŐKNEK ÉS KOORDINÁTOROKNAK RENDEZTEK SZAKMAI NAPOT „A LEGSZEBB KONYHAKERTEK” – MAGYARORSZÁG LEGSZEBB KONYHAKERTJEI PROGRAM SZERVEZŐI A FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUMBAN. AZ IDÉN ÖTÉVES MOZGALOM ÓRIÁSI UTAT TETT MEG ALAPÍTÁSA ÓTA: A KARCAGI HELYI KEZDEMÉNYEZÉS ORSZÁGOS PROGRAMMÁ NŐTTE KI MAGÁT. AZ ÖTÖDIK ÉVFORDULÓ ALKALMÁBÓL A KERTMŰVELŐK MELLETT IDÉN ELŐSZÖR A TELEPÜLÉSEKET IS DÍJAZTÁK.

ALGEIER WENDY

Szakáli István Loránd, a Földművelésügyi Minisztérium agrárfejlesztésért és hungarikumokért felelős helyettes államtitkára gratulált a kezdeményezőknek és a szervezőknek, hiszen a verseny öt éve töretlenül népszerű, sőt folyamatosan fejlődik, bővül a résztvevők köre. A hiánypótló program közvetlenül szólítja meg az embereket, szemléletet formál, hozzájárul a kertekben előforduló növények, tájfajták megőrzéséhez. Mindemellett legfontosabb üzenete, hogy

minden talpalatnyi földet műveljünk meg, ezzel segítve öngondoskodásunkat.

A kezdeményezést 2012-ben Kovács Szilvia ötletgazda indította útjára. Akkor mindössze 22 fő jelentkezett a felhívásra. A következő évben Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter javaslatára a szakma háttérintézményeivel, a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózattal és a Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézettel (ma Herman Ottó Intézet) karöltve országos szintre emelkedett a program 60 település és 939 kertművelő részvételével. A tavalyi évben már 318 település 2082 kertművelője vett részt a megmérettetésen. Időközben a határainkat is átlépte a program, hiszen a környező országokból, sőt Lengyelországból és Nagy-Britanniából is érkeztek nevezések.

Kovács Szilvia programigazgató, Karcag város alpolgármestere hangsúlyozta, hogy tavaly a 2082 résztvevő segítségével mintegy 3,6 millió kertművelőhöz sikerült eljuttatni a program üzenetét. A verseny öt éve alatt összesen 443 településről érkeztek nevezések az ország valamennyi megyéjéből, közülük 30-an már ötödik éve vesznek részt a programban.

Szakáli István Loránd és Kovács Szilvia a településvezetőknek és koordinátoroknak rendezett szakmai napon tartott előadást

A verseny nem titkolt célja a fiatalok minél szélesebb körű bevonása: amíg 2013-ban mindössze 40, tavaly már 8136 húsz év alatti fiatal vett részt a kertek művelésében. Van olyan település, ahol minden óvoda tevékenyen részt vesz a programban.

A versenyben résztvevők jó példája nyomán összesen további 5384 felhagyott kertet vontak újra művelésbe, derült ki tavaly a versenyzők megkérdezése során. Öröndetes, hogy nem csak a vidéki lakosságot mozgatja meg a verseny: 2017-ben már hat fővárosi kerület is nevezett.

Idén először a kertművelők mellett a településeket is díjazták, amivel a települési lélekszám arányában a legtöbb jelentkezőt benyújtó városok és falvak munkáját ismerték el a szervezők. A további települési díjakhoz megyék és régiók, cégek és szervezetek díjfelajánlásait várják.

Bár a települések nevezési határidejét április 30-ra tűzték ki, Kovács Szilvia hang-

súlyozta, hogy a később jelentkezőket sem utasítják el. A programigazgató azokat a kertművelőket is bátorította, ahol a település nem nevez. Őket egyénileg bírálják el az augusztus elsejéig beküldött összesítőlapok és képek alapján.

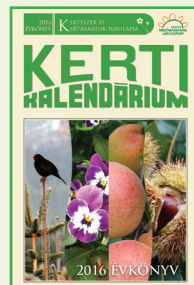
FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

MÉG KAPHATÓ A 2016-OS ÉVKÖNYV!

A Kerti Kalendárium 2016-ban megjelent 10 száma összekötve, színes borítóval ellátva kapható!

Ára: 4550 Ft/db postaköltséggel.

Amennyiben a Kerti Kalendárium 2016. évi összekötött számaira igényt tart, úgy szíveskedjék az alábbi megrendelőlapot – kitöltve és aláírva – címünkre (Kerti Kalendárium, 1591 Budapest, Pf. 294.) mielőbb visszaküldeni.

MEGRENDELŐLAP

Utánvételes megküldéssel megrendelem a Kerti Kalendárium című folyóiratuk 2016. évi összekötött példányait,

..... azaz példányban
....., 2017. hó nap

.....
megrendelő

.....
pontos címe (irányítószámmal)

Házikertbe javasolt magyar cseresznyefajták

SZÜGYI SÁNDOR

Magyarországon a cseresznye fajtaválaszték május végétől június végéig terjedő érési időszakot fed le. A cseresznye a szélsőséges talaj- és termőhelyi viszonyok kivételével mindenhol jól termeszthető. Alapvetően önmegtermékeny, tehát pollenadó fajtával szükséges telepíteni, de van néhány hazai nemesítésű öntermékeny fajta is. A NAIK Gyümölcsstermesztési Kutatóintézet érdi telephelyén napjainkban is folyik a cseresznye-fajtanemesítő munka, a legfontosabb nemesítési célunk továbbra is a korai érési idő, a legalább 26 milliméteres gyümölcsátmérő, a tetszetős gyümölcsmegjelenés, a sötét termésszín, a legalább közepes kocsányméret, valamint a csillogó terméshéj. Azokat az államilag minősített fajtáinkat mutatjuk be, amelyek iránt külföldön is nagy az érdeklődés.

Rita

Virágai középkorán nyílnak, eddigi eredmények szerint a *Valerij Cskalov*, *Petrus*, *Tünde*, *Paulus*, *Bigarreau Burlat*, *Szomolyai fekete* és a *Vera* fajták termékenyítik meg a legjobban. Igen bőtermő, ezért gyümölcse aprósodásra hajlamos, amit rendszeres metszéssel ellensúlyozhatunk. Május 20. körül érik. Gyümölcse közepesen nagy, 6-7 gramm tömegű, átmérője 23-24 milliméter. Széles kúp alakú, a hasi oldalon kissé kidudorodó, repedésre hajlamos. Színe a fogyasztási érettség kezdetén piros, majd bordó. Húsa piros, tömött, közepesen kemény-kemény. Héja fényes, vékony, íze kellemesen édes-savanykás. Fája gyenge-középerős növekedésű, koronája lehajló gömb alakú. Vesszői vörösek, kissé ívesen hajlók. Érési ideje megelőzi a hazai és a külföldi fajtákat.

Sándor

Virágai korán nyílnak. Öntermékeny, rendszeresen és bőven terem, azonban túlkötődésre hajlamos, ezért rendszeres metszést igényel. Május végén-június első napjaiban érik. Gyümölcse

közepesen nagy, 6-7 gramm tömegű, 24-25 milliméter átmérőjű. Alakja kissé megnyúlt gömb, héja sötétbordó. Sötétpiros húsa közepesen kemény, íze édes-savanykás. Kocsánya középhosszú. Fája ritka ágrendszerű, feltörekvő, laza kúp alakú koronát nevel. Középerős növekedésű.

Carmen

Önmeddő. Virágai későn nyílnak, kölcsönösen jól termékenyül a *Germersdorfi 3* fajtával, jó pollenadója a *Sunburst*, *Katalin* és *Krupnoplodnaja* fajta. Bőtermő. Korán termőre fordul, június 5. körül érik. Gyümölcse igen nagy, 8-11 gramm tömegű, 27-30 milliméter átmérőjű,

nyomott gömb alakú. Héja fénylő bordópiros. Húsa sötétpiros, kemény állományú, kellemesen édes-savas ízű. Magja aránylag nagy. Kocsánya közepesnél hosszabb, vékony. Fája feltörekvő, gyenge vagy középerős növekedésű, kis koronát nevel. Blumeriellás levélfoltosodással szemben rendszeres védelmet igényel.

Vera

Közepesen korán virágzik, önmeddő. Pollenadói a *Valerij Cskalov*, a *Petrus*, a *Sándor* és

az *Annus*. A *Bigarreau Burlattal* kölcsönösen jól termékenyül. Rendszeresen és igen bőven terem, korán termőre fordul. Június 10. körül érik. Gyümölcsei nagyok, 24-27 milliméter átmérőjűek, 7-9 gramm tömegűek. Alakja kissé nyomott gömb, a bibepontjánál kissé bemélyedt. Színe bordópiros, fénylő. Húsa kemény, de nem roppanó, kellemesen édes-savanykás ízű. Kocsánya középhosszú, magja közepesen nagy. Repedésre kevésbé hajlamos. Fája középerős növekedésű, gömb koronát nevel, vázkarrendszere merev, szétálló. Kompót készítésére is kiválóan alkalmas. A levélbetegségek ellen gondos védelmet igényel.

Krupnoplodnaja

Középidőben nyíló virágait a *Vera*, *Linda*, *Van*, *Katalin*, *Kordia*, *Paulus*, *Carmen*, *Sunburst*, *Regina*, *Stella* fajták termékenyítik. Bőtermő, június 25. körül érik. Gyümölcse 25-28 milliméter átmérőjű, tömege 8 gramm körüli. Alakja a kocsány felől kissé lapított gömb. Héjszíne teljesen éretten sötét kárpintpiros. Bár már világospirosan is fogyasztható, érdemes megvárni a teljes érését, mert íze ekkor kellemesen savanykás, édes, zamatos. Húsa kemény, ezért repedésre kissé érzékeny. Magja kicsi. Kocsánya közepesnél kissé hosszabb, vékony és hajlékony. Fája középerős növésű, jól alakítható. Kissé ritka ágrendszerű gömbkoronát nevel.

Az alma kora nyári növényvédelme

A NÖVÉNYVÉDELMI MUNKÁK SZEMPONTJÁBÓL JÚNIUS AZ EGYIK LEGFONTOSABB HÓNAP, MERT A KÖRNYEZETI FELTÉTELEK, ÍGY A LEVEGŐ HŐMÉRSÉKLETE ÉS PÁRATARTALMA MEGKÖZELÍTI A KÁROSÍTÓK FEJLŐDÉSÉHEZ SZÜKSÉGES KEDVEZŐ ÉRTÉKEKET. A PERMETEZÉSEK CÉLJA MINDEN GYÜMÖLCSFAJNÁL A FEJLŐDŐ TERMÉSEK ÉS A LOMBOZAT HATÉKONY VÉDELME, AMELLYEL NEMCSAK AZ IDEI, HANEM A JÖVŐ ÉVI TERMÉST IS SZOLGÁLJUK.

DR. KOLEVA ROSZICA

Az almáskertekben júniusban is folytatjuk a védekezéseket a varasodás és a lisztharmat ellen, mert a fertőzések veszélye még nem múlt el.

A varasodás kórokozója a fiatal hajtásokat, a leveleket és a gyümölcsöt is veszélyezteti (1. kép). A spórák intenzív kiszóródása a nyár elején a legintenzívebb, június végéig fokozatosan csökken, majd befejeződik. Júniusban a léghőmérséklet emelkedésével már rövidebb növényfelület-nedvesség időtartam is elegendő a fertőzés létrejöttéhez (pl. 25 °C-on kevesebb mint 10 óra). A lappangási

idő (az aszkospórával történő fertőzéstől az első tünetek megjelenéséig terjedő időszak) a

gomba számára optimális, 20-25 °C közötti hőmérsékleten a legrövidebb, mindössze 7-8 nap. Tehát a gomba számára optimális életfeltételek esetén egy héttel a fertőzés után a betegség tünetei már jól látszanak a leveleken (eleinte halványzöld, utána barna, bársonyos foltok) és május közepétől a gyümölcsökön is (kerek, szürkésbarna, később parásodó foltok). Csapadékos nyár esetén a fertőzések folyamatosan követik egymást, és ha nem gondoskodunk megfelelő védelemtől, a fertőzés járványszerűen is elterjedhet, és rontja a termés minőségét. Nagyon fogékonyak a betegségekre a lekedveltebb almafajták, mint a *Jonathan* fajtakör, az *Idared*, a *Gloster*, a *Golden Delicious* típusok és a *Starking*, az újabbak közül pedig a *Red Rome*, a *Gala* és a *Jonagold*.

A *lisztharmat* az egész tenyészidőszakban folyamatosan veszélyezteti az almafákat, de a szárazabb időjárás különösen kedvez a fertőzéseknek, ezért kevés csapadék esetén fokozottabban figyeljünk rá. A kórokozó nemcsak a zöld növényi részeket és a fejlődő gyümölcsöket támadja meg, hanem a levélnyélen keresztül a következő évi rügyeket is megfertőzi. A fertőzés következtében a beteg növényi részeken (levelek, hajtások, vesszők) szürkésfehér, lisztes bevonat keletkezik (2. kép), a gyümölcsök felületén pedig hálózatos

parásodás látható (3. kép). Az erősen fertőzött részek elhalnak és később lehullanak.

Mindkét betegség ellen az intenzív hajtásnövekedési időszak végéig, június közepéig a legbiztonságosabb a felszívódó készítmények

Fontos!

Annak érdekében, hogy nagyobb eső után a levelek mielőbb leszáradjanak, a nyugalmi időszak végén, metszéssel laza koronát kell kialakítani.

(pl. *Score 250 EC*, *Sythane Duplo*, *Tercel*) használata 8-10 napos gyakorisággal. A felszívódó (szisztémikus) szereket blokkyszerűen alkalmazzuk, és a rezisztencia kialakulásának megelőzésére kombináljuk kontaktkészítménnyel is (pl. *Dithane DG Neo-Tech*, *Delan 700 WG*). A forgalomban kapható gyári kombinált szerek (pl. *Clarinet*) is komplex védelmet adnak a két gombás betegség ellen.

Az intenzív hajtásnövekedést követően a két betegség ellen elegendő 14-16 naponként ún. „fenntartó” védekezést végezni kontakt szerekekkel. A kontakt készítményekkel szemben a kórokozó gombák nem alakítanak ki ellenálló képességet, hátrányos tulajdonságuk viszont, hogy a nagyobb eső lemossa őket a

növényi részek felületéről, és ilyekor a perme-
teztést meg kell ismételni.

Támadnak a rovarok is

A hónap elején az almában leginkább az *almamoly* kártételére kell számítanunk, amely az almán kívül a körtét, a birset és a diót is károsíthatja. Az almamoly első nemzedékének hernyói most folyamatosan károsítanak; először járatot készítenek a gyümölcs belsejében, majd kiüregesítik a magházat. A károsított gyümölcsök felszínén a kártevő be- és kifurakodási nyílásai (4. kép) láthatók vörösesbarna, feketés ürülékcsomókkal. A kártétel következtében már június végén hullani kezdenek az első gyümölcsök. Évente két nemzedéke fejlődik ki, és az általában elhúzódó lepkeraajzás miatt kártételével szeptember végéig kell számolni.

A kártevő rajzásának nyomon követésére figyeljük a szexferomon-csapdák fogásait! Ha a csapdában heti 5-10 db vagy ennél több hímlepké van, akkor tanácsos ellene védekezni (főképpen).

Június közepétől a fás részekben már nagy egyedszámban megfigyelhetők a *kaliforniai pajzstetű* lárvái is, amelyek rajzása május vége és június közepe között szokott megin-

dulni. Ez a legveszélyesebb pajzstetűfaj. Táp-növényköre rendkívül széles (több, mint 60 fajon él), ezért kártételével majdnem mindenhol

Védekezés vegyszerek nélkül

Környezetbarát eszközökkel is védekezhetünk az almamoly ellen. Június végén helyezünk a fatörzsekre legalább 10 cm széles hernyófogó öveket. Az almamolyfogó öveket hullámpapírból készítjük és spárgával vagy rafiával kössük fel. Az almamoly kifejlett hernyói bábozódásra alkalmas helyet keresve gyakran választják a hullámpapíröv zugait. Ezeket a hullámpapíröveket hetente ellenőrizzük, és az alájuk bújó hernyókat, bábokat semmisítjük meg. A lehullott, beteg gyümölcsök rendszeres összegyűjtésével is gyéríthetjük a kártevőt.

találkozunk. A kártétel mértéke a növénytől függően változó lehet: az alma és a ribiszke igen erősen, a meggy és a kajszibarack kevésbé fertőződik meg. A kártételt a lárvák és a kifejlett pajzstetvek okozzák a hajtások és a fás részek kergének szívogatásával. Melle, száraz nyarakon az erősen fertőzött fák ágai, főleg a felső koronarészekben száradni kezdenek (ez az ún. csúcscsáradás), majd néhány év alatt az egész fa is elpusztulhat. A fák kergét teljesen beborítják a kártevő élő és elhalt pajzsai, és ettől a károsított részek úgy néznek ki, mintha hamuval szórtak volna be őket (4. kép). A fertőzött gyümölcs, hajtás és levél felületén a kártevő szívogatása nyomán piros gyűrű, ún. lázfolt keletkezik a pajzs körül (5. kép).

A kedvező életkörülmények miatt az almafákon több más kártevő elszaporodásával is számolni kell ebben az időszakban. A sodró-molyok kártételük során összesodorják a leveleket és a hajtásokat és azok belsejét rágják

ki. A nyár folyamán a lárvák a gyümölcsöz szőtt levél védelme alatt a gyümölcsön sekély, de nagy kiterjedésű foltokon hámozgatnak.

A levélaknázó molyok 2-3 nemzedékes, gyors elszaporodásra képes kártevők, szinte egész nyáron folyamatosan károsítanak. Fajtól függően a hernyók különböző nagyságú és formájú (sátorszerű, körkörös, kacsaringós, mozaikfoltos) járatokat, aknákat készítenek a levelekben. Szárazabb körülmények között tömegesen elszaporodva korai lombohullást okozhatnak. A lepkék rajzása szexferomon-csapdával szintén biztonságosan nyomon követhető. Ha a hímek száma eléri a heti 50-100 darabot, indokolt a védekezés. Csapda hiányában 2 db akna/levél esetén szintén érdemes védekezni ellenük.

A vértetű vörösesbarna telepeket alkotva fehér, vattaszerű váladék védelme alatt szívogatja a fák hajtásait, az idősebb ágak és a

törzs kérgét és a gyökérzetet (6. kép). A szívogatás következtében a fás részekben először repedések és duzzanatok, majd "rákos" sebek keletkeznek. A nőtények potrohukon hosszú, fehér viaszos fonalakat bocsátanak ki, így tulajdonképpen a beteg részeken csak fehér, vattaszerű pamacsokat lehet látni. Az egyedek egy része júniusban szárnyas nőtényekké alakul, amelyek újabb fákat támadnak meg.

A levéltetvek károsítása főként a fiatal ültetvényekben jelentős. A közönséges levéltetvesítő alma-levéltetű károsítása nyomán a levelek széle a fonák felé besodródik és a torzult részek élénkpirosra színeződnek. A szürke alma-levéltetű szívogatásának következtében a levelek és a hajtások is megcsavarodnak, torzulnak. A károsított gyümölcsök aprók maradnak és szintén torzulnak. A levéltetvek által nagy mennyiségben kiválasztott mézharmat rengeteg hangyát csalogat. A zöld alma-levéltetű egyedei a hajtás tengelyén és a levelek fonákán a főér mentén szívogatnak, a megtámadott levelek hosszirányban meggörbülnek.

Több kártevő együttes előfordulása esetén a védekezést kombinált permetezés formájában oldjuk meg. A gombaölő szeres permetléhez olyan rovarölő szert adjunk, amely a különböző molykártevők ellen is hatásos (pl. *Dimilin 25 WP*, *Insegar 25 WG*). Amennyiben a zöld növényi részekben atka vagy levéltetű kártételére utaló tüneteket észlelünk, speciális atkaölő (*Zoom 11 SC*, *Vertimec Pro*, *Ortus 5 SC*), illetve levéltetűölő (pl. *Actara SC*, *Apacs 50 WG*, *Mospilan 20 SG*) készítményt is adagoljunk a permetlébe. Vértetűkártétel esetén a levéltetvek ellen olyan készítménnyel védekezünk, amely egyúttal a vértetű ellen is megvédi a fákat (pl. *Calypso 480 SC*, *Apacs 50 WG*). A permetezés előtt feltétlenül végezzünk keverhetőségi próbát!

NÖVÉNYORVOS A GYÜMÖLCSÖSBEN

Az alma gombás betegségei ellen ajánlott készítmények

Készítmény (hatóanyag)	Hatásmód	Károsító	Dózis (g/10 l víz, ml/10 l víz)	For- galmi kate- gória	M.v.i. (nap)	É.v.i. (nap)
FELSZÍVÓDÓ (MÉLYHATÁSÚ) ÉS KOMBINÁLT HATÁSÚ GOMBAÖLŐ SZEREK						
Chorus 50 WG (felszívódó)	alma, körte, birs, naspolya	varasodás, monília	4-4,5 g	III.	0	21
Clarinet (felszívódó és mélyhatású)	almatermésűek	almafa-varasodás, lisztharmat	10-15 ml	II.	0	90
Cyflamid (felszívódó)	alma, körte, birs, naspolya	lisztharmat	3-5 ml	II.*	0	14
Folicur Solo (felszívódó)	alma	lisztharmat, varasodás	5 ml ¹	II.	0	28
Score 250 EC (felszívódó)	alma körte	lisztharmat, varasodás körterozsda, varasodás	2-2,5 ml 2-2,5 ml	III.	0	14 14
Scala (mélyhatású)	alma, körte, birs, naspolya	varasodás	3 ml	II.**	0	14
Topas 100 EC (felszívódó)	almatermésűek	lisztharmat, varasodás	5 ml	III.	0	14
KONTAKT HATÁSÚ GOMBAÖLŐ SZEREK						
Delan 700 WG	almatermésűek	varasodás	3,5 g	II.	0	21
Dithane M-45	almatermésűek	varasodás, egyéb gombabetegségek (kivéve lisztharmat)	20 g	3,5 g	3	30
Syllit 400 SC	almatermésűek	varasodás	17 ml	3,5 g	0	10
Mycostar	almatermésűek	varasodás	25-30 ml	3,5 g	1	21
Polyram DF	alma, körte, birs, naspolya	varasodás, monília	20-25 g	3,5 g	0	21
Kumulus S	gyümölcsös	lisztharmat	30-40 g	3,5 g	0	nk
Thiovit Jet	alma	lisztharmat (gyenge takácsatka fertőzés)	30-75 g	3,5 g	0	nk

*150 ml-es kiszerelésben, illetve ez alatt III. forgalmi kategória

**40 ml-es kiszerelésben, illetve ez alatt III. forgalmi kategória

¹ kontakt készítménnyel kombinálva

M.v.i.: munkaegészségügyi várakozási idő

É.v.i.: élelmezés-egészségügyi várakozási idő

nk: nincs korlátozás

Ne hozzunk leanderhajtást!

RENDKÍVÜL VESZÉLYES BAKTÉRIUMFAJ ÉRKEZETT MEG EURÓPÁBA, TERJEDÉSÉT MINDEN MÓDSZERREL MEG KELL AKADÁLYOZNUNK.

HORVÁTH CSILLA

Hazánkban még nem találták meg a *Xylella fastidiosa* baktériumot, amelynek több alfaja sok száz tápnövényen károsít különböző formában. Minket elsősorban a szőlő Pierce-betegsége, a csonthéjasok és a dísnövények levél- és ágszáradása érinthet, ezekről célzott felmérést készít a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal.

A baktérium általánosan levélszél-száradást, hervadást, törpe növekedést, ágelhálást okoz, 60 növény család több mint 300 faján. Európában 2013-ban jelent meg Szicíliában, ahol hatalmas pusztítást végzett az olajfák közt, az állományok tizede elpusztult. Korábban senki nem tartott a fertőzéstől, mert szőlőt és citrusfélét nem szabad behozni Európán kívüli országokból.

Jelenleg a legnagyobb gondot leanderen okozza a baktérium, mert ellenőrizetlen dísnövényekkel, leggyakrabban hajtásokkal érkezhet. Valószínűleg ilyen esetet találtak tavaly Németországban. 2015-ben mirtuszlevelű pacsirtafüvön jelent meg Korzikán, de Európában megtalálták levendulán, rózsán, citromillatú muskátlin, veronikán, seprűzanóton is, viszont legnagyobb szerencsénkre citrusféléken és szőlőn nem. Tavaly novemberben Mallorcán nyolcéves cseresznyeültetvényben pusztított és Ibizán is megjelent. Legfőbb terjesztői a tajtékos kabócák és a mezei kabócák, hazánkban minden lehetséges vektora él.

Egy ilyen veszélyes betegség esetében az a legnagyobb kockázat, ha nem veszünk róla tudomást. Terjedését szigorú, európai szinten szabályozott karanténintézkedésekkel lehet

megakadályozni, hogy hosszú távon védjük az adott térséget a fertőzéstől. Ha beteg növényt találnak, körülötte 100 méteres körzetben tarvágást kell végezni, a pufferzóna pedig 10 kilométer sugarú, ahol összesen 31 ezer mintát kell venni a kórokozó fölmérésére. Erről a körühatárolt területről tilos kiszállítani a baktériumra fogékony több mint 200 növényt.

Hazánkban a növény-egészségügyi hatóság fölvette a kapcsolatot a Magyar Leander- és Mediterrán Kertbarát Egyesülettel, hogy segítsenek fölhívni a leanderrajongók figyelmét a veszélyre. A baktérium eldugaszolja a szállító edénynyaláb farészét, és mire a felső levelek száradásáról (képen) fölfigyelhetünk a betegségre, már elárasztotta a teljes növényt. Az első tünetek megjelenése után néhány éven belül a leander elpusztul.

Tekintettel arra, hogy a mediterrán országokban többfelé is megtalálták a kórokozót, senki ne kockáztasson, ne hozzon leanderhajtást a külföldi útjairól. Aki szaporítani szeretne, inkább magvetésből neveljen új növényt, amivel kizárja a *Xylella* és a leanderrák (*Pseudomonas savastanoi*) fertőzését is.

Ellenálló borszőlők

EDDIG ELLENÁLLÓ CSEMEGESZŐLŐKET ISMERTETTÜNK, DE A BORSZŐLŐK HAZAI REZISZTENCIANEMESÍTÉSE IS SZÁMOS EREDMÉNYT HOZOTT. A LEGKORÁBBAN LÉTREJÖTTEK KÖZÜL MUTATUNK BE NÉHÁNYAT.

DR. HAJDU EDIT

VÉRTECSILLAGA

Egerben, a Szőlészeti és Borászati Kutató Intézetben, 1958-ban nemesítették a *Seyve Villard 12.286 E.1 x Medoc noir* fajták keresztezésével. Rezisztens borszőlő fajtajelölt. Környezetkímélő termesztésre ajánlott üzemi és házikerti fajta.

Szeptember végén, október elején 17-18 mustfokkal és 8-11 g/l titrálható savtartalommal érik. Rügyeinek termékenysége közepes. Terméstömege eléri a 8-18 tonnát hektáronként. Fürtje nagy, vállas és eléggé tömött. Bogyói középnyagok, lédúsak, semleges ízűek. A bogyóhéj zöldes-vöröses alapszíne a teljes érettségben húspirosra vált.

Tökéje középerős növekedésű, viszonylag kevés hajtást nevel. Magasművelésre és szálvesszős metszésre alkalmas, metszése és zöldmunkái egyszerűek. Közepes tenyészterületet és tápanyagban gazdag, jó vízgazdálkodású talajt igényel. Rügyei és vesszői mínusz 21 °C-ig téltűrők. Virágai jól termékenyülnek. A gombabetegségekkel szembeni ellenállása jó közepes. Bogyóinak rothadása nem jellemző.

Bora fajtajelleges, kissé savas karakterű, könnyű fehérbor, a mindennapok bora.

LAKHEGYI MÉZES

Egerben, a Szőlészeti és Borászati Kutató Intézetben, 1957-ben nemesítették a *Mézes fehér x Seyve Villard 12.375 E.2* fajták keresztezésével. Rendkívül bőtermő, rezisztens üzemi borszőlő-fajtajelölt. Környezetkímélő termesztésre alkalmas.

Termése szeptember végén, október elején érik 13-20 mustfokkal és 9-10 g/l titrálható savtartalommal. Fürtjei nagyok, ágasak, közepesen lazák. Rügyei rendkívül termékenyek, termése 15-24 tonna. Sokan a nagy termésre való hajlamáért termesztik. Tökéje erőteljesen nő. Levelei fényesek, sötétzöldek, jelezvén a gombabetegségekkel szembeni magas rezisztenciáját. Hónaljajtásain sok másodfürtöt hoz, ami nem kedvező. Magasművelésre alkalmas. Középnagy tenyészterületre érdemes ültetni. Fitotechni-

kája egyszerű, bár a tőkék túlterhelésére vigyázni kell, hajtásai olyankor rövidek maradnak. Rövid elemes metszésnél magasabb cukorfokkal szüretelhető, mint a szálvesszős metszésnél. Metszésnél a hajtások növekedési erélyét figyelembe kell venni. Magnéziumhiányra érzékeny.

Bora szerény, vékony, sokszor javításra szorul. Mustja üdítő jellegű.

IZAURA

Egerben, a Szőlészeti és Borászati Kutató Intézetben, 1959-ban nemesítették a Seyve Villard 12.375 E.2 x Muscat ottonel fajták keresztezésével. Rezisztens muskotályos ízű borszőlő-fajtajelölt. Környezetkímélő termesztésre alkalmas üzemekben és házikertben.

Szeptember első felében érik 18-20 mustfokkal és 8-9 g/l titrálható savtartalommal. Közepesen terem (10-15 t/ha). Fürtjei középnagyok, kissé vállas-hengeresek és lazák. Bogyói középnagyok, kissé oválisak, sárgák,

feltűnően hamvasak, ropogósak, muskotályos ízűek. Rügyei termékenyek és kiemelkedő a téltűrésük mínusz 23 °C-ig, ezért nagyon megbízható fajta. Szőlőperonoszpórával jól, a szőlőlisztharmattal szemben közepesen ellenálló, alig rothad. Tőkéje erőteljesen nő és hosszú élettartamú, ami főként fagyűrészének köszönhető. Nagy tenyészterületre érdemes telepíteni. Magas művelésmódon szálvesszős metszéssel termesztendő. Metszése és zöldmunkái egyszerűek.

Bora könnyű, finom savú, muskotályos ízű, harmonikus fehérbor. Akkor finom, amikor technológiai érettségben szüreteljük termését, túlérésben ugyanis savai lebomlanak. Mustja is finom muskotályos, kellemes savakkal.

Érzékeny időszak következik

A SZŐLŐ ÉVES NÖVÉNYVÉDELMEBEN A VIRÁGZÁS–TERMÉSKÖTŐDÉS IDŐSZAKA KIEMELT JELENTŐSÉGŰ, MERT ILYENKOR A SZŐLŐNÖVÉNYEK A LEGFOGÉKONYABBAK A GOMBÁS BETEGSÉGEKRE, A LISZTHARMATRA, A PERONOSZPÓRÁRA ÉS A SZŐLŐORBÁNCRA, MELEG, CSAPADÉKOS IDŐJÁRÁS ESETÉN PEDIG A SZÜRKEROTHADÁSRA IS.

DR. KOLEVA ROSZICA

Éppen ezért júniusban a peronoszpóra, a lisztharmat és az orbánc elleni permetezések mellett kezdjük meg a virágzaskori szürkerothadás megelőzésére irányuló védekezést is!

A szőlőperonoszpóra csapadékos években a legveszélyesebb szőlőbetegség. A betegség elleni rendszeres védelem nélkül nem lehet biztonságosan és gazdaságosan szőlőt termeszteni. A peronoszpóra a szőlő valamennyi zöld részét fertőzi és az intenzív hajtásnövekedési időszakban a legveszélyesebb. A fertőzés hatására a

levelek színén kör alakú sárgászöld olajfoltok (1. kép), a levelek fonákán a foltokban fehér színű kivirágzás jelenik meg. A foltok később kiégnek, a levelek részben vagy teljesen elhalnak. A kacs is megfertőződhet; először sárgászölddé válik, majd a szaporítóképletek megjelenése után megbarnul és elszárad. A fürtkezdemények fokozottan érzékenyek a betegségekre; a virágok, illetve a bogyók elveszítik színüket, átlátszókká válnak, majd beszáradnak (2. kép). A fertőzés erősségétől függően a fürtkezdemények részlegesen vagy teljesen elpusztulhatnak.

A szőlőfajták ellenálló képessége a szőlőperonoszpórával szemben nem egyforma. Például az *Ezerjő*, a *Furmint*, a *Leányka*, a *Rajnai rizling*, a *Rizlingszilváni*, a *Kékfrankos*, a *Kékoportó* és a *Zweigelt* nagyon érzékeny a betegségre. Ezeknél a fajtáknál az olajfoltok gyorsan terjednek, és erős fertőzés esetén a levelek többsége lehullik.

Júniusban, az intenzív hajtásnövekedés idején a szőlőperonoszpóra ellen a felszí-

Fontos!

Különösen a virágzás–fürtzáródás közötti időszakban kell nagy figyelmet fordítani a szőlőperonoszpóra megelőzésére. Ha a permetezés ellenére megjelennek a leveleken a peronoszporafoltok, alaposabb védekezésre, a permetezések sűrítésére van szükség.

vódó készítményeket használjuk. Nagy előnyük, hogy gyorsan szívódnak fel a növényekbe, tartósan (10-14 napig) megvédik őket, és az eső nem befolyásolja hatását. Gyakori felhasználásuk esetén viszont szerrezisztencia alakul ki, ezért túlnyomóan kontakt hatóanyagokkal kombinálva forgalmazzák azokat (pl. *Acrobat MZ WG*, *Ridomil Gold Plus 42,5 WP*, *Fantic M*, *Lieto*).

Ehhez az időszakhoz kapcsolódik olyan szerek blokkyszerű használata is, amelyek egyszerre hatnak két vagy három gombás betegség ellen is (pl. *Quadris*, *Cabrio Top*). Június második felétől, szárazabb körülmények között a kontakt szerek is elegendő védelmet adnak a peronoszpóra ellen (*Dithane M-45*, *Polyram DF*, *Delan 700 WG*).

A *botrítisz*es szürkerothadás (virágbotrítisz) a virágzás idején kialakuló esős, párás körülmények esetén fokozottan veszélyezteti a fürtkezdeményeket. A megtámadott fürtvirágzatok barnulnak, majd elszáradnak, ami egyrészt súlyos termésvesztéshez vezethet, másfelől ezek az elszáradt részek a későbbi fertőzések forrásait is jelentik (főképpen). A hazai tapasztalatok alapján a szürkerothadás ellen a tenyészidőszak során a legeredményesebben a következő időpontokban védekezhetünk: virágzás előtt, virágzás után (utóbbi esetben különösen akkor, ha a virágzás alatt tényleges, súlyos fertőzés lépett fel), fürtzáródáskor, zsendüléskor és szüret előtt. Virágzás idején a peronoszpóra ellen olyan szerekkel vagy szerkombinációkkal védekezünk, amelyek a botrítisz ellen is megvédik a szőlőt (pl. *Quadris*).

A *szőlőlisztharmat* ismételt fertőzéseire különösen a száraz, meleg időjárás esetén számíthatunk. Ilyenkor az állandó fertőzési veszély miatt a betegség ellen felszívódó készítményekkel 10-14 naponta védekezünk (pl. *Cyflamid*, *Sy-*

sthane Duplo, Quadris), de a szerrezisztencia kialakulásának veszélye miatt évente csak 3-4 alkalommal használhatjuk azokat. A betegségre érzékeny fajtákon (Ezerjő, Hárslevelű, Olasz rizling, Sárga muskotály, Kékoportó, Kékfrankos, Favorit, Pannónia kincse) a betegség már virágzáskor okozhatja a fürtkezdemények elhalását.

A hegyvidéki szőlők jellegzetes betegsége a *szőlőorbánc*, aminek a levélfertőzéseivel júniusban is számolni kell. Csapadékos időben kihajtás után a leveleken először érbarnulás figyelhető meg, később a fehér bogyojú fajtákon sárgás, a vörös bogyojúakon vöröses foltok alakulnak ki (3. kép).

A beteg levelek eltávolítása hozzájárulhat a következő évi fertőzések csökkentéséhez. A kórokozóval szemben különösen fogékony a *Cserszegi fűszeres* és a *Tramini*.

Fertőzésveszélyes időszakban a peronoszpóra ellen olyan szerek használata javasolt, amelyek az orbánc ellen is védelmet nyújtanak (pl. *Dithane DG Neo-Tec, Vondozeb Plus, Ridomil Gold MZ 68 WG*).

Szőlőmolyok és -atkák

A szőlőmolyok kártételével minden évben számolni kell. A szőlőt a *tarka* és a *nyerges szőlőmoly* hernyói károsítják. A tarka szőlőmoly a meleg, szárazabb időjárást kedveli, évente 3 nemzedéke fejlődik. A nyerges szőlőmoly inkább a csapadékosabb, hűvösebb években fordul elő nagyobb egyedszámban, évente 2 nemzedéke van. A tarka szőlőmoly kárképe teljesen megegyezik a nyerges szőlőmoly kárképével.

Ebben az időszakban a hernyók kezdetben csak egyes virágokat rágnak meg, később azonban egész virágrészeket, sőt erős kártétel esetén virágszatokat pusztítanak el.

A védekezési időpontok megfelelő kiválasztásához figyeljük a szexferomon-csapdák fogásait, és amennyiben a csapdák naponta kb. 10-15 hímlepkét fognak, feltétlenül védekezzünk! A védekezésben részesítsük előnyben a környezetbarát készítményeket, így rajzáscsúcs körül

Insegar 25 WP (tojás-lárva átalakulást gátolják), rajzáscsúcs után 7-8 nappal (lárvakeléskor) *Steward 30 DF, Runner 2L, Laser* vagy *Dipel DF* használható a szőlőmolyok ellen. Elhúzódó rajzás vagy erős kártétel esetén a kezelést 10-12 nap elteltével ismételjük meg.

Meleg, száraz időjárás estén június végére a kártevő atkák is elszaporodhatnak. A takácsatkák, a *piros gyümölcsfa-takácsatka* (4. kép) és a *kétfoltos takácsatka* szívogatásának következtében a károsított levelek széle felfelé pöndörödik, súlyos kártétel esetén a levelek bronz-

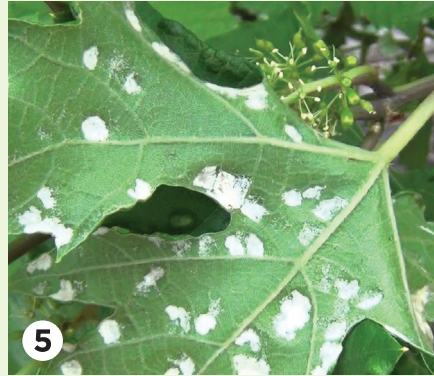
színűvé válnak és tömegesen elszáradnak. A levélatkák júniusban folyamatosan vándorolnak a szőlőhajtások csúcsi részeire, ezért egyedszámuk jelentősen csökkenthető, ha a zöldmunkákat időben elvégezzük.

A *gubacsatkák* a tenyészidőszak során a szőlőleveleken gubacsokat képeznek. A fonáki oldalon a gubacsok erősen szőrözöttek (5. kép). Ezekben a nemezes foltokban a kártevőnek évente több nemzedéke fejlődik.

Amennyiben a leveleken atkakártételre utaló tüneteket észlelünk, a korai lombhullás megakadályozása érdekében tegyünk a permetlébe atkaölő szert is (pl. *Ortus 5 SC*, *Zoom 11 SC*).

A biológiai védekezés a *Typhlodromus pyri* ragadozóatka (5. kép) mesterséges

betelepítésével egyre jobban terjed a szőlőültetvényekben. Ez a faj természetes körülmények között is előfordul a szőlőskertekben, amennyiben a ragadozóatkákat kímélő szerekkel permetezzük a szőlőt.

A szőlő atkakartevői elleni készítmények

Készítmény (hatóanyag)	Hatásmód	Károsító	Dózis (g/10 l víz, ml/10 l víz)	Forgalmi kategória	M.v.i. (nap)	É.v.i. (nap)
Envidor 240 SC (spirodiklofen)	nem felszívódó	szőlőlevélatka, takácsatkák	4 ml	II.*	0	14
Nissorun 10 WP (hexitiazox)	kontakt és gyomorméreg	piros gyümölcsfatakácsatka, kétfoltos takácsatka	4-5 g	III.	0	21
Ortus 5 SC (fenpiroximát)	kontakt	szőlő-levélatka, takácsatkák	10 ml	II.**	0	14
Vertimec Pro (abamektin)	felszívódó	takácsatkák, szőlőlevélatka, szőlő-gubacsatka	7,5 ml	II.	0	28
Zoom 11 SC (etoxazol)	kontakt és mélyhatású	piros gyümölcsfatakácsatka, szőlőlevélatka, takácsatkák, szilvatakácsatka	2,5 ml	III.	0	28

*-50 ml-es, illetve ennél kisebb kiszerelésben III. forgalmi kategória

**-300 ml-es, illetve ennél kisebb kiszerelésben III. forgalmi kategória

Elhanyagolt szőlők betegsége

AZ ARANYSZÍNŰ SÁRGASÁGOT OKOZÓ GRAPEVINE FLAVESCENCE DORÉE (FD) FITOPLAZMA JELENLEG A SZŐLŐ EGYIK LEGVESZÉLYESEBB KÓROKOZÓJA. A FERTŐZÉS KÖVETKEZTÉBEN A SZŐLŐTŐKÉK TERMÉSHOZAMA CSÖKKEN, EMELLETT A BETEGSÉG GYORS TERJEDÉSE MIATT A BETEG SZŐLŐTŐKÉK SZÁMA ÉVENTE MEGTÍZSZEREZŐDHET.

DR. KOLEVA ROSZICA

A betegség ellen jelenleg nem áll rendelkezésre kémiai eljárás, terjedése azonban megakadályozható a fő vektora, az *amerikai szőlőkabóca* elleni megfelelő védekezéssel. Az aranyszínű sárgaság fitoplazmát terjesztő *amerikai szőlőkabóca* 2006-ban jelent meg először hazánkban, azóta néhány megye kivételével akadálytalanul elterjedt országszerte.

A betegség tünetei, terjedése

A beteg szőlőtőkék már tavasszal gyengében fejlődnek. A betegség első tünetei késői rügyfakadás formájában jelennek meg, a jellegzetes levéltünetek csak a nyár közepévége felé alakulnak ki. A levelek a fonák felé sodródnak, kanalasodnak és háromszög alakúak (1. kép). A levéllemezüik papírsze-

rűen megkeményednek. A fertőzött hajtások jellegzetesen csüngenek, szomorúfűzre emlékeztetnek. A fehér szőlőfajtáknál a levéllemezsárgulása, a kék bogyójú fajtáknál vörösödése figyelhető meg.

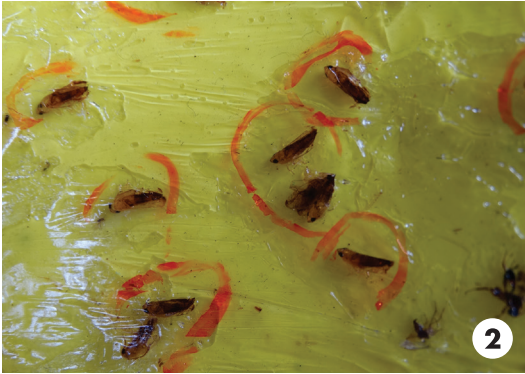
Az európai szőlőfajták szinte mindegyike nagyon fogékony a betegségre, különösen érzékeny a *Chardonnay* fehér borszőlőfajta, de a *Cabernet sauvignon*, a *Sauvignon blanc*, a *Pinot noir* és az *Olasz rizling* fajták is ide sorolhatóak. A kórokozó az *amerikai alanyfajtákat* többnyire tünetmentesen fertőzi.

A betegség terjedhet a fertőzött szaporítóanyaggal de a további terjesztésében jelentős szerepet játszik fő vektora, az *amerikai szőlőkabóca* jelenléte is a szőlőtőkéken. A kabóca táplálkozva terjeszti a betegséget: a testében felszaporodó fitoplazma a szívogatás során kerül át az egészséges szőlőnövényekbe.

Az amerikai szőlőkabóca életmódja

Az *amerikai szőlőkabóca* egynemzedékes, Európában kizárólag a szőlőn táplálkozó (egygazdás) faj. Tojásként telel át a szőlő kétéves fás részeken, főleg a cser foszló kérge alatt. Öt lárvastádiuma van. A kifejlett kabócák az időjárástól függően július elejétől-közepéig jelennek meg és akár a fagyokig is megfigyelhetők a szőlőtőkéken. A kabóca 4-6 mm hosszú, a szőlő levélfo-

nákán szívogat. Sárga ragadós lappal jól csapdázható (2. kép).

A lárvák is terjesztik az aranyszínű sárgaság betegséget, például a fertőzött szőlőtőkén a fiatal L₁-L₂-es lárvák táplálkozásuk során már képesek felvenni és továbbadni a fitoplazmát. Ezért azokban a szőlőskertekben, ahol már kimutatták az amerikai szőlőkabóca jelenlétét, a nagyobb fertőzési veszély miatt feltétlenül védekezzünk rovarölő szerrel a lárvák ellen is, a szőlőmolyok elleni védekezéssel egyidejűleg.

Az eddigi tapasztalatok alapján a rendszeres növényvédelemben részesített szőlőkben az amerikai szőlőkabóca kisebb mértékben szaporodik fel.

Az amerikai szőlőkabóca elleni készítmények

Készítmény (hatóanyag)	Hatásmód	Károsító	Dózis (g/10 l víz, ml/10 l víz)	Forgalmi kategória	M.v.i. (nap)	É.v.i. (nap)
KÖRNYEZETBARÁT KÉSZÍTMÉNYEK						
Laszer (spinozad)	kontakt és gyomorméreg	amerikai szőlőkabóca	4 ml	II.	0	15
PIRETROID KÉSZÍTMÉNYEK						
Decis Mega (deltametrin)	kontakt és gyomorméreg	amerikai szőlőkabóca	1,5 ml	II.	0	7
Fendona 10 EC (alfametrin)	kontakt és gyomorméreg	amerikai szőlőkabóca	1 ml	II.*	0	7
Karate Zeon 5 CS (lambda cihalotrin)	kontakt és gyomorméreg	amerikai szőlőkabóca	2,5 ml	III.	0	3
Bulldock 25 EC (béta-ciflutrin)	kontakt és gyomorméreg	szőlőmolyok, kabócák	5 ml	II.	0	14
EGYÉB KÉSZÍTMÉNYEK						
Luzindo (klorantraniliprol + tiametoxam)	felszívódó	amerikai szőlőkabóca, amerikai lepkekabóca	2-2,5 g	II.	0	30

*-25 ml-es, illetve ennél kisebb kiszerezésben III. forgalmi kategória

**-180 g-os, illetve ennél kisebb kiszerezésben III. forgalmi kategória

A pálinkacefre irányított erjesztése

A KÁRPÁT-HAZA LUXUS KLÍMÁT BIZTOSÍT GYÜMÖLCSEINK ILLAT, ÍZ, ZAMATGAZDAGSÁGÁHOZ. A TÁBLÁZAT SEGÍT A CEFREKÉSZÍTÉS TECHNOLÓGIAI LÉPÉSEIT BETARTANI.

DR. KOVÁCS ISTVÁN, KOVÁCS BALÁZS

Az irányított erjesztés magas minőségű segédanyagokkal (UVAFERM, LALLZYME termékek) átmenti a megtermett értéket a cefrébe, majd a párlatba. A cefrekészítési előírásokat, utasításokat be kell tartani! A tasakokon részletes leírás tájékoztat ezekről. Különösen szigorú előírás betartása szükséges az élesztő esetében, mert ezek „tetszhalott” élőlények!

A táblázatban nem szereplő termékek, amelyek szükségesek lehetnek:

- pH-beállításhoz (3-3,5 pH közé) foszforosav vagy borkősav (földieper, málna, tök stb.)
- Foamsol habzágátló: erjesztőtartályba vagy a főzőüstbe! 10g/hl elég szokott lenni. Nagyon habzó cefrék: meggy, hűtőházi gyümölcs, pektines szőlők, borseprő. Ha a borseprőbe derítési aljat is kevertek a felhabzás elkerülhetetlen!
- víz: felönteni a sűrű, vízszegény alapanyagokat (birs, erdei gyümölcsök stb.)

A táblázatban szereplő termékek természetből kiválasztott (szelektált) kiváló tulajdonságokkal rendelkező élesztők, tápanyagok és természetes enzimek. Beke-

rülési költségük 4 -10-szeresen megtérül a keletkezett többletalkohol által: 1g cukorból a gördülékeny erjedés révén több alkohol keletkezik, illetve nem lesz maradék cukor a cefrében.

A költségszámítás Harmath Bt. által forgalmazott kistasakos csomagolású termékek bolti árai alapján készült.

A minőségi különbségről pedig majd Ön alkot véleményt.

A kis kiszerelésű termékek megvehető a gazdaboltokban, amelyek a Harmath Bt.-től vásárolhatnak:

Tel.: 26/325-956

E-mail: harmath.ilona@gmail.com,

Honlap: www.harmathker.hu

Finom, jó pálinkát kíván a poharába a Kokoferm Kft. és a Harmath Bt.

A pálinkacetre erjesztésének segédanyag-költsége

Anyag neve	Bogyósok, almatermésűek		Csonthejasok		Megjegyzés	
	Alapvető technológia	Minden igényt kielégítő technológia	Egyszerűbb technológia	Minden igényt kielégítő technológia		
LALLZYME HC pektinbontó, extrakciós enzim	2x0,86 = 1,7 Ft/kg	2x0,86 = 1,7 Ft/kg	2x0,86 = 1,7 Ft/kg	2x0,86 = 1,7 Ft/kg	Adagja 2g/g vagy hl. Hűsítési gyümölcsnel és erősen pektines vagy csersavos fajtáknál 3-4g/g. Pl.: meggyp, Zalaigyöngye, Bianco, kakény. Kevesebb mellalkohol.	
OPTIMUM-WHITE pH-csökkentő tápanyag	-	4,6 Ft/kg	4,6 Ft/kg	4,6 Ft/kg	Adagja 30g/hl (1 csomagn). Az aroma nem oxidálódik, több illatomag képződik az erjedés folyamán. Antioxidáns, glutinon és peptid tartalmú hollélesztő-származék.	
UVAVITAL élesztőtápanyag	1,2x2 = 2,4 Ft/kg	1,2x2 = 2,4 Ft/kg	1,2x2 = 2,4 Ft/kg	1,2x2 = 2,4 Ft/kg	Adagja 2x10g/hl (1 csomagn). Az élesztő gőrdőlékony működéséhez alapvetően szükséges: több alkoholt, maradék cukor nélküli erjedés, javul a párlat minősége, kevesebb al- és utópárlat.	
FAJLÉSZTŐ	2,36Ft/kg Dansfil A	2,36Ft/kg Dansfil A	4Ft/kg Uvaferm 228	2,36Ft/kg Dansfil A	Adagja 20g/hl (1 csomagn). 8-30°C között erjesztésnek. Nagy cukor- és alkoholtűrés. A 228-as élesztő aromafelzárkóító hatása révén a főitallatot erősíti (meggyp, málna, földipecor, illatos szőlők). A CM a szilva és a kajszit élesztője.	
LALLZYME β aro-matész. enzim	-	-	2,6 Ft/kg	-	Adagja csersavos fajtáknál (kakény, kékszőlők) 5g/hl, egyéb esetben 3g/hl. Az erjedés után 1 hónap alatt fejt ki illat felzárkóító hatást.	
Összesen, Ft/kg	6,46	11,1	15,3	6,46	12,1	14,7

DICENTY DEZSŐ KERTBARÁT KÖR, SZEKSZÁRD**2017. május 27 (szombat), 14 óra**XII. Szent Orbán Napi Borünnep
Helyszín: Szekszárd, Istifán utcai pincesor**2017. június 10 (szombat), 10 óra**III. A Kékfrankos Szőlővirágzásának Ünnepe
Helyszín: Mészáros Borház, Szekszárd**MOSONMAGYARÓVÁRI KERTBARÁTOK KÖRE****2017. június 12. (hétfő), 17 óra**Komposztálás, gyümölcsaszalás
Előadó: Mihalics Tibor

Helyszín: Flesch Károly Kulturális Központ, Mosonmagyaróvár

KERTÉSZEK ÉS KERTBARÁTOK GYŐR VÁROSI EGYESÜLETE**2017. június 6. (kedd), 17 óra**Ahogy tagjaink kertészkednek, hasznos tapasztalataink megosztása
Zöldmunkák a gyümölcsösben

Helyszín: GYMS KIK Nemzetközi Kereskedelmi Központ, Győr, Szent István u. 10/a.

**Kozmetikumok, gyógyreceptek, növényekből házilag!
Herbáció, a népi gyógyreceptek magazinja, már 12 éve!**

Megjelent a Herbáció magazin legújabb száma, és kapható a HerbációPlusz különszám is "Zöldfűszerek az életélesztők" címmel. Mindkét magazin kapható a nagyobb újságárusoknál, és a Postákon!
www.herbacio.hu Tel: 0630 437 8900

Búcsú a tavaszi hagymásoktól

A TAVASZ LEGPOMPÁSABB HÍRNÖKEI A HAGYMÁS VIRÁGOK. DE VAJON MELY NÖVÉNYEK TARTOZNAK EBBE A GYÚJTÓFOGALOMBA? IDE SOROLJUK A VALÓDI HAGYMÁS, HAGYMAGUMÓS, GYŐKTÖRZSES, MÁ S NÉVEN RIZÓMÁS, GUMÓS, KOLONCOS GYÖKERŰ NÖVÉNYEKET.

ANTICS KATALIN

A tavaszi hagymások már az év első hónapjaiban előtörnek a talajból és a tavasz ígéretét hozzák el számunkra. Látványuktól a téli búskomorság is tovaszáll. Sajnos idei virágzásukba közbeszólt az áprilisi hóesés és fagy. A növények megfáztak, volt ahol el is fagytak és szirmaikat lehullatva gyorsan elvirágoztak.

Mi történik a tavasszal virágzó hagymás növényekkel, a krókusszal, a hóvirággal, a jácinttal, a liliommal, a fürtös gyöngyikével, a nárcisszal és a tulipánnal elnyílásuk után?

Mit tehetünk most, hogy jövőre is a leg-szebb formájukat mutassák?

A tévhitekkel ellentétben a tavaszi hagymás virágokat nem kell minden évben eltávolítani a helyükről, mivel áttelelő szerveik télállóak. Kizárólag abban az esetben kell felszedni őket, ha az állomány túlságosan besűrűsödött. Erre az elvirágzás utáni időszak, a nyári hónapok alkalmasak.

A szíromhullást követően a nagyvirágú hagymásokról szedjük le a duzzadó magtokokat, hogy a magok beérlelése ne vegyen el tápanyagot és energiát a hagymától (1. kép). Várjuk meg, amíg a növények teljes földfeletti része elszárad, és visszahúzódik belőle a tápanyag, hiszen ebből nyeri a hagyma az energiát a jövő évi virágzáshoz. Óvatosan ássuk körbe és emeljük ki a növényeket. Válasszuk szét őket, majd keresünk egy szellős, hűvös helyet a számukra, ahol regenerálódhatnak. Erre a célra a nedves pincék nem alkalmasak, inkább a szerszámkamrában, garázsban helyezzük el őket, újságpapírra kiterítve (2. kép). A pihenőidő alatt a szétválasztáskor keletkezett sebek is begyógyulnak. A zörgősre száradt leveleket, szárat könnyedén leválaszthatjuk a hagymáról (3. kép).

Nyár végén, ősszel csak az egészséges, duzzadt hagymákat ültessük vissza új helyükre, friss földdel feltöltött, laza talajba.

Csávázás

A hagymákat a kórokozók fertőzésének megelőzése érdekében betárolás előtt csávázzuk Amistar vagy Mycostop készítményekkel. 10 liter vízben oldjunk fel 3 ml gombaölő szert, és a hagymákat hálóa helyezve 15-20 percig áztassuk a növényvédőszer-oldatban. Ezt követően szárítsuk meg és szárazon tároljuk el kartondobozban szétterítve.

Fontos, hogy a telet már begyökeresedve várják és ne fagyjanak el.

A nedvesebb, kötöttebb talajokat nem árt beültetés előtt feljavítani. A jobb vízelvezetés érdekében a kötött talajt apróbb kavicsokkal, homokkal keverjük. Így szellősebbé válik a talaj, és nem fog a hagyma berohadni, ami kötött talajon gyakori jelenség. Fontos, hogy közvetlenül ültetés előtt a hagymások alá ne tegyünk szerves trágyát. Ha szerves anyaggal szeretnénk javítani a talajt, akkor azt most nyáron, a növények felszedését követően végezzük el.

Ha mindent jól csináltuk, akkor tavasszal ismét színompás lesz tavaszi kertünk.

A nőszirmom növényvédelme

A NŐSZIRMOT, MÁS NEVEN IRISZT MÁR IDŐSZÁMÍTÁSUNK ELŐTT A 3. ÉS 4. SZÁZADBAN ISMERTÉK. GAZDAG SZÍNVÁLTOZATAI MIATT A GÖRÖGÖK A SZIVÁRVÁNYRÓL NEVEZTÉK EL. AZ ÓKORBAN GYÓGYNÖVÉNYKÉNT IS NEVELTÉK, GYÖKERÉT GYOMORFÁJÁS, KÖHÖGÉS, KUTYAHARAPÁS, KÍGYÓMARÁS ELLEN HASZNÁLTÁK. KÜLÖNBÖZŐ FAJTÁI, VÁLTOZATAI MA IS KERTJEINK KEDVELT DÍSZNÖVÉNYEI. SAJNOS A KÓROKOZÓK ÉS KÁRTEVŐK GYAKRAN ELCSÚFÍTJÁK A NÖVÉNYEKET. CIKKÜNKBEN A LEGGYAKORIBB BETEGSÉGEKET ÉS KÁRTÉTELEKET ISMERTETJÜK.

DR. ÖRDÖGH GIZELLA

A nőszirmom gombás betegségei közül a *mikoszferellás betegség* a legismertebb. A levélen 6-12 mm nagyságú, ovális alakú, világos közepű, sötétebb szegélyű, sárga udvarú, besüppedő foltok láthatók. Szegélyükön vizenyős határvonal húzódik. A foltok közepén barna képletek (konídiumtartók és konídiumok) képződnek (1. kép). Később a foltok összefolynak, és a levelek elszáradnak. A virágszáron és a termésen is előfordulhatnak foltok. A kórokozó a fréziát,

a nárciszt és a kardvirágot is megfertőzheti. A betegség már áprilisban jelentkezik, főleg nedves, párás időszakban. Fertőzési források az áttelelő növények és a növénymaradványok, éppen ezért a fertőzött leveleket szedjük le és semmisítjük meg! Az új leveleket nedves időben 7-10, száraz időben 14 naponként permetezzük gombaölő szerrel, nedvesítő szer hozzáadásával!

A rozsda az egész világon elterjedt betegség, hazánkban is mindenütt előfordul. A leveleken apró, tűszúrásnyi, sárgászöld, majd egyre növekvő, megsárguló kerek, vagy ovális foltok keletkeznek. Később a foltok közepén rozsdabarna, bőrszövettel fedett képletek (uredotelepek) alakulnak ki (2. kép). Idővel a telepek felszakadoznak, és a spórák szétszóródnak. A beteg levelek barnulnak, száradnak. A növények újabb leveleket hozva legyengülnek, virághozamuk csökken. Gazdacserés gomba; egyes fejlődési alakjai a csalánféléken és a macskagökören fejlődnek ki. Ezeket a fajokat ne tűrjük meg a közelben! A növények leveleit semmisítjük meg a növényeket kihajtástól kezdve 10 naponként permetezzük!

A kártevők közül a *nőszirm-földibolha* elsősorban a széles levelű íriszfajokat károsítja. A 3-4 mm hosszúságú, fémes, kékeszöld színű bogarak a levél csúcsától kiindulva há-

mozgatják a leveleket, teljes szélességükben (3. kép). A levelek a hámozgatás helyén elszáradnak, majd besodródnak. A kártevőnek évente egy nemzedéke van. Az áttelelő bogarak április végén, május elején táplálkoznak. Lárvaik a talajban élnek és a gyökereket rágják. A bogarak megjelenésekor védekezzünk rovarölő szerrel! Elhúzóód rajzás esetén a kezeléseket ismételjük meg!

A *nőszirm-levéldarázs* az íriszen április közepén, melegebb időjárás esetén már korábban is megjelenik. Tojásait a levéllemezbe, 6-10 darabból álló sorokba helyezi. A lárvák (álhernyók) 7-10 nap múlva kelnek ki, és a kelési hely közelében hámozgatják a leveleket (4. kép). Az idősebb lárvák már át is rágják a levéllemezt. A károsított növények a fejlődésben visszamaradnak, virágzásuk csökken. A lárvák fejlődésük befejeztével a talajba húzódnak, ahol előbáb állapotban áttelelnék. Hazánkban egy nemzedéke fejlődik évente. A növényeket rendszeresen nézzük át, a lárvákat gyűjtjük össze és semmisítjük meg mielőtt a talajba húzódnának akkor is, ha csak néhány növényünk van. Ezzel a következő évi kártételt csökkenthetjük. Nagyobb területen permetezzünk rovarölő szerrel!

A dísznövénykiállításokon rendszeresen tapasztaljuk a virágkedvelőket, hogy a nőszirom bimbói zárva maradtak, nem nyíltak ki és megpuhulva elrothadtak. Az ilyen bimbókat felbontva belsejükben a virágrészek helyén bűzös, rothadó anyagot és abban fehéres nyüveket találunk. Ezek a *nőszirom-virág-légy* lárvái. A fajnak egy nemzedéke van. Az imágók április közepétől rajzanak. Tojócsovékkel a bimbókba rakják tojásaikat, ahol a lárvák kikelés után azok belsejével táplálkoznak. Ahol ez előfordult, a következő évben, április második felében, a virágzás előtt a bimbókat permetezni kell, hogy a tojásrakó nőtények már mérgezett felülettel találko-

zanak. A már fertőzött bimbókat gyűjtsük össze és semmisítsük meg! Ezzel az eljárással lényegesen csökkenthetjük a következő évi fertőzés mértékét.

A nőszirom károsítói ellen ajánlott készítmények

Készítmény (hatóanyag)	Felhasználás	Adagolás	Forgalmi kategória
Amistar	mikoszferella, rozsva	10 ml / 10 l víz	III.
Astra Rézoxiklorid	mikoszferella, rozsva	20 – 30 g / 10 l víz	III.
Dithane M45 **	rozsva	20 g / 10 l víz	II.*
Careo rovarölő koncentrátum	földibolha, levéldarázs, légylárva	0,6 - 1,2 ml / m ²	III.
Cyperkill Max	földibolha, levéldarázs, légylárva	0,03 – 0,15 ml / 10 m ²	III.
Cythrín Garden	földibolha, levéldarázs, légylárva	15-50 ml / 10 l	II.
Mospilan 20 SP	földibolha, levéldarázs, légylárva	0,5 g / 10 l víz	III.

II. Feltételes forgalmú növényvédő szer

III. Szabadforgalmú növényvédő szer

x = 250 g-os kiszerelésben, ill. ez alatt III. forgalmi kategória

** = Biztonsági távolság vizektől, szőlőtől 10 m, gyümölcstől 35 m, egyébtől 5 m.

Unokáiknak adják át a kertészkedés örömét – 45 éves a Mosonmagyaróvári Kertbarátok Köre

45 ÉVE ALAKULT MEG A MOSONMAGYARÓVÁRI KERTBARÁTOK KÖRE. ABBAN AZ IDŐBEN ÚTTÖRŐ MUNKÁNAK SZÁMÍTOTT, HOGY AZONOS ÉRDEKLŐDÉSI KÖRŰ EMBEREK ÖNÁLLÓ KEZDEMÉNYEZÉSSEL CSOPORTBA TÖMÖRÜLVE FEJLESZTETTÉK ÉS EGYMÁSNAK ADTÁK ÁT A KERTÉSZKEDESBEN, ZÖLDSÉG- ÉS GYÜMÖLCSTERMESZTÉSBEN SZERZETT TUDÁSUKAT, MESÉLI HEGEDÜS CSABÁNÉ, AKI 2012 ÓTA IRÁNYÍTJA A TÖBB MINT 70 FŐS CSOPORTOT.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Sokat tanulnak egymástól is a tagok, a bevált kertészeti módszereket, növényvédelmi tapasztalataikat szívesen osztják meg egymással, de kezdetektől fogva rendszeresen hívnak meg szakembereket is, akik a kert időszerű munkái mellett az új irányzatokra is felhívják a figyelmet, és jól használható szakmai tanácsokkal szolgálnak.

A mosonmagyaróvári kertbarát kör vezéregyénisége volt a kilencven éves Kocsis József, aki 1987-től 2002-ig töltötte be az elnöki tiszteletet a csoport élén. Sok szakmai programot honosított meg, amelyek ma is a kertbarát kör működésének gerincét képezik. Családi háza kertjében még most is aktívan kertészkedik.

– 45 évvel ezelőtt Nyugat-Európából indult a kertbarát mozgalom, amelynek lényege az volt, hogy az embereket kimozdítsa a természetbe – emlékezik vissza Kocsis József, akinek szenvedélye már gyermekkorától fogva a kertészkedés, ezért is végzett agrármérnökként Gödöllőn.

– Magyarországon a Hazafias Népfront keretében jöttek létre az első kertbarát szakkörök, sok településen 2-3 áras területeket osztottak ki erre a célra, folytatja. – Mosonmagyaróváron olyan tagok gyűltek

össze, akik eleve rendelkeztek már kerttel. Az egyetemmel kötött szerződés keretében neves szakemberek tartottak előadásokat, akik jelentősen hozzájárultak a tagok szakmai fejlődéséhez, mondja Kocsis József. – Tanulmányutakat is szerveztünk és gyümölcsoltványokat is osztottunk, hogy népszerűsítsük az új fajtákat. Jelenleg az egyesületnek több mint hetven tagja van, de minden évben vannak új jelentkezők.

– Sajnos egyre idősödik a tagság, veszi át a szót Hegedüs Csabáné. – Örülünk, ha a fiatalok is több időt tudnának nemcsak a családjukra, de környezetükre, az egész-

Kocsis József alapító tag, tiszteletbeli elnök, Hegedüs Csabáné jelenlegi elnök és Nagy Béla, az egyik legaktívabb vezetőségi tag

séges zöldség és gyümölcsstermesztésre is fordítani. Ugyanakkor ma látni kell, hogy ők tizenórát dolgoznak és ügyeik intézése, a pihenés az elsődleges. Bár a mai fiatalok is igénylik a szép környezetet, de munkájuk mellett egyre kevesebben kertészkednek, mondja. Éppen ezért a nagyszülőkre hárul az a kellemes feladat, hogy ízelítőt adjanak unokáiknak a kert nyújtotta örömeiből.

- Az évenként megrendezett nagyszabású termény- és virágkiállítás mutatja, milyen sok múlik a pedagógusokon is, akik minden alkalommal ezer feletti érdeklődő, csodát látó gyermekkel jönnek el hozzánk és kézzel fogható közelségben mutatják be a kertek terményeit, a mindennapok étkezésében megtalálható gyümölcsöket, zöldségeket. Ugyanakkor a nagyszülők feladata is, hogy

a kicsik érdeklődését fenntartsák, lehetőséget adva a magok vetésére, öntözésére, a betakarításra, pici kertcskék kialakítására. Így vezethetjük be a felnövekvő nemzedéket a kertművelés világába – hangsúlyozza Hegedüs Csabáné. Unokái is szívesen sűrűsödnek a kertben körülötte, megismerik a különféle növényeket.

A 45 éves ünnepségre jubileumi kiadvány is megjelent és köszöntötték a szervezet munkáját jelentősen támogatókat is. *Németh Andrea*, Mosonmagyaróvár környezetvédelmi referense a Kertészek és Kertbarátok Országos Szövetsége kitüntető oklevelét vehette át a jeles alkalmon. *Makai János* kertészmérnök, továbbá a mozgalomban már a kezdetek óta aktívan részt vevő *Hiller Ernőné* és *Kocsis József* munkáját is kitüntető oklevéllel jutalmazta az országos szövetség.

45. évfordulós ünnepség

Rágcsálóriasztók Szabaduljon meg hívatlan vendégeitől!

- egér, patkány
- nyest, göreny
- kullancs, bolha
- galamb, seregély
- vakond
- pele

Forel Elektronikai Kft.

2800 Tatabánya,
Kossuth Lajos u. 30.
Tel./Fax: +36 34 316 673
e-mail: spuri@spuri.hu
www.spuri.hu

MEGFEJTÉS, 2.	S	INDIAI KIRÁLY V.	TRÉFÁS ÖTLET	ITTRIUM, FOSZFOR VEGYJELE	A VÁROS PEREMÉN! SEBÉSZETI ÖLTÉS		KÁRTYAKÓD PILOTA NELKÜLI REPÜLŐ			CSÓVÁS EGI VÁNDOR		TRAKTOR-MÁRKA	MOLNÁR TESZI		SZÓNÁK IS LEHET
SE FÜLE, SE FARKA							KIHALT MADÁR MEGSZÉGYENÍT			MEGFEJTÉS, 1.					Ő
TÁVOLI FERFI ELŐD						FR. NAGY-VÁROS KATONAI OKMÁNY				A FÖLD-FELSZÍN EGY RÉSZÉ					
EL-LEBZSELI AZ IDŐT				REDŐNY ZOLTÁN, FOCISTA, EDZŐ V.						ÖÖÖÖ!				LENMAG!	
AZOK A SZEMÉLYEK			MEGFEJTÉS, 3. AKADEMIÁNK NEVBETŰI							VÁROS INDIÁBAN (KOLAR)					
TÁBOR-NOKI NADRÁG-CSIK										KÖRCIKKI			SZOLMIZÁCIÓS HANG VAN ILYEN ZSÁK IS		
A LEG-KARCSÚBB RÓMAI SZÁMJEL		JACQUES, FRANCIA SZÍNÉS Z V. ELŐZ								... -VE					
SPANYOL AUTÓ-MÁRKA					ÓKORI VISELET										
ZLOTY, RÖVIDEN			AKTINIUM VEGYJELE HOLLAND LÉGICÉG		ÓV, ÜVEG ZÁRJA										
ÜZEMI RÉSZLEG				KANYARFELE PRIMA ÁRU JELE											
... PAPJAI, A SZÍNE-SZEK	A														

A virágzás-terméskötődés ideje a szőlő növényvédelmének egyik legkritikusabb időszaka, mivel a firtkezdemények fokozottan érzékenyek a fertőzésekre. A permetezéssel a lombfelületet, a firtkezdeményeket és a növekedésnek induló bogyókat is védjük. Rejtvényünkben a szőlő főbb gombabetegségeinek nevét rejtettük el. Kérjük, a megfejtést küldje be címünkre 2017. június 15-ig!

Kerti Kalendárium
1591 Budapest, Pf.: 294.

Egy nyertes könyvjutalomban részesül.

Magyarország legnagyobb agrárszaklap kiadója!

MAGYAR
MEZŐGAZDASÁG
megújult az
AGRÁRHÍRPORTÁL!
magyarmezogazdasag.hu

1141 Budapest, Mirtusz u. 2. Tel.: +36 (1) 470-04-11 Fax: +36 (1) 470-04-10
www.magyarmezogazdasag.hu mmg@magyarmezogazdasag.hu